

„ŽVAIGŽDĖ“--BERTAININIS ŽURNALAS.

DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ“. Tris metus ėjusi kaip mėnesinis žurnalas, nuo 1925 m. eina kaip bertaininis žurnalas leidžiama A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond Str. Pavienių „Žvaigždės“ knygy kaina 50 centų, metams prenumerata 2 dol.

BALANDIS — APRIL 1931 M.

FRANAICIU JULES LAISKAI IS ISPANIJOS.

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa.

IS CADIZ'O.

I

Balandžio 11 d. 1930.

— Tai jau aš ir Cadize...

Jūs atsimenate, kaip aš nenorėjau važiuoti Ispanijon. Nemokėjau ispanų kalbos, nežinojau jų papročių ir, bendrai, toji šalis man buvo svetimma. Lyg tyčia dar laivu kelionė — audrotu okeanu — nemaža man baimės įvarė. Daug kartų, kai sunkiau sunegalėdavau laive, vien trokšdavau šiaip taip pasiekti žemę ir paskui tėkšti trumpiausiais keliais į Lietuvą. Tačiau, išlipus iš Magellanės'o — ispanų pasididžiavimo laivo—Cadiz'e ir mano širdis ispanams tirpte sutirpo. Upas su ryto saulės vėsiomis spinduliais nušvito, viskas rodos pagiedrėjo.

Jau laive — dar mums besiruošiant išlipti, patitiko Patronato Nacional del Turismo oficijalas — jaunas vaikinys, gražioj tos įstaigos uniformoj su atatinkamu ant krūtinės ženkleliu. Kalba jis įvairiausiomis kalbomis. Paklausiau jo informacijų savo tolesnei kelionei. Žodis po žodžio išsikalbėjome apie savo tautybes. Man pasisa-

kiaus esant lietuve, — jusiai estas — kaimynai, tarsi giminės. Beabejonės aš mokanti ir rusiškai kalbėt. Taip. Na tai rusiškai ir jam maloniau senovę atsiminti — iš mokyklos laikų Petrapilėje. Jis ir tenais gimnaziją baigęs.

Pašaukė jis man nešėjus daiktams nugabenti muitinėn — visai arti laivo. Jis mane palydėjo ir padėjo tas valizėles atrakinėti, parodant revizijai.

Muitinės valdininkai Cadize labai „kavaliariškai“ mandagūs. Prakaitas pylė mane, kol atitikdavau raktą tai ar kitai valizai. Mat, kaip naujos ir daugis jų, nebuvau su užraktais dar geriau apsipažinęs. Tačiau valdininkai laukia kantriai su malonia šypsena, žiūrėdami į mano „mui mucho equipaje“ (jie ištaria — „ekipahe“) ir į mano nervuotą tūišą su raktais. Vos atidarai, pažiūri ir liepia vėl uždaryti, paženklinę kryžių su mėlyna kreida. Nieko net nepajudina. Kitų mano mažesnių valizų visai nežiūrėjo, vien paklausė, kas jose yra ir paženklino, kad žiūrėta. Po visų tų ceremonijų dar tas valdininkas, ką mano bagažą revizavo, palinkėjo ispaniškai gero pasisvečiavimo jūju šalyje.

Atsiminiau beturinti Jūsų parūpintą man iš el Embajadar de Su Majestad en Washington — Senor'o Alejandro Padillas — rekomendacinį laišką į Senor'a Administrador de la Aduana de Cadiz, taipgi į Excmo Senor Gobernadar Civil de Cadiz. Kad gi muitinėje ispanų valdininkai netik jokių nemalonumų man nepadarė, bet dar labai mandagiai sutiko ir lengvai praleido, tad šiuo kartu Administrador de la Aduana protekcijos

man nereikėjo. Jei būčiau turėjęs daugiau laiko, būčiau pas jį atsilankius vien, kad pagirti jo globoje įstaigos personelio džentlemeniskumą su atsilankančiais Ispanijon pašaliečiais ir padėkoti už tokią kultūringą gražią jų tvarką.

Nenuėjau su vizita nei pas Gobernora Civil de Cadiz. Turizmo valdininkas sakė gubernatorių tą dieną nesant namieje — išvažiaves. Todėl abu tuos laiškus palikau kitam kartui. Gal prisieis jais pasinaudoti rudenį ar žiemą, jei sugrįšiu Ispanijon, kaip Jūs vis man patardavote ir įkalbinėdavote.

Nuvežus daiktus gelžkelio stotin ir palikus iki traukiniui išeinant Sevilien, su Turizmo oficialu užėjome jų biūran — irgi čia jau prie pat uosto.

Radome ten senyva valdininką ispaną. Kalba angliškai, bet daug geriau prancūziškai. Parodžiau jam laišką į Patronato Nacional del Turizmo Ispanijoje viršininką.

Jų principalas gyvena Sevilleje. Tačiau nereikėjo šiuo žygiu nei to pono pagalbos. Cadize Turizmo valdininkai tiek buvo mandagus, tiek nuoširdaus, — nemeluoto rūpestingumo pašaliečiui parodė taip noriai, kantriausiai aibį visokių reikalingų keleiviui informacijų su smulkmenom patiekė, prikrovė kupiną briefcase'ą literatūros apie Ispaniją, žemlapių prancūzų, anglų ir vokiečių kalbomis (dar norėjo duoti ir rusiškų ir kitokių knygelių tos rušies, tik jau neėmiau — neturėjau kur dėti) — ir viską dovanai, — jog man net graudu pasidarė, kad už tokį svetingą priėmimą nieku

jiems negaliu atsilyginti. Nei pinigų, nei aukų jie neėmė. Dar prašė pranešti jiems, jei pasitaikytų kokie kebūmai kuriame nors viešbutyje.

Atsisveikindama su tuo maloniu, kaip dėdulis, senyvu valdininku, įteikiau jam vieną knygele apie Lietuvą anglų kalboje — „The History of the Lithuanian Nation and its Present Aspirations“, kunigo Antano Jusaičio, ką man įdėjote valizon. Ak, Viešnatie, su kokia gracija ir upelišiais dėkingumo žodžiais ją priėmė! — Rodos lyg kalną aukso būtų gavęs. Visa tai mane tarsi kelte prikėlė iš visų kelionės nuovargių, slėgių, abejonių. Pasijutau kaip namieje ar pas gerą dėdę prie šilto kakalio. Toli gražu jau nebaugino Jūs, kunigėli, suplanuotos man ekskursijos po Ispaniją.

Estas, Turizmo valdininkas, pašaukė fajetoną. Vežikas — ispanas ir vien tik savo kalbą vartoja. Tad valdininkas, įsodinęs mane lyg ponią vežimam, vežėjui išdėjo ilgą eilę įsakymų, — kur mane pavėžyti, kur sustoti, ką parodyti Cadiz'e ir kurin viešbutin nuvežti po tų vaizdažvalgių.

Oras vėsus — net pervėsus be skrandos, kurią palikau bagaže. Saulė ryte mums nusišypsojus, pasislėpė už debesų. Jūrėn, bedienojant, pradėjo vis labiau išsijudinti bei smarkauti. Jų ošimas vis daros garsesnis. Bangos, besidauždamos į akmenines pakraščio sienas, kartais jas peršoka ir netikėtai perlieja kokį užeimąsčiusi žiūrova. Važiuojame Paseo del Sur — ilga plačia puošnia alėja prie pat jūrių krašto. Koks žavėtinas reginys į okeaną! Toliau — palmės, įvairiausi gėlynai su fontanomis puošia jūrių pakraščius. Lig šiol

palmas tematydavau botaniškuose soduose. Gif sodo augalai po stikliniu stogu, dirbtinøj tvankioj temperatūroj tiek teturi panašumo į savo rūšies augalus po atviru dangum, kiek belaisvio vargeliai su laisvo žmogaus gyvenimu. Tad ir Cadize palmės — laisvos, aukštos, storos, leinos, majestotiškai linguodamos savo viršūnėmis priešais jūres, mane labiausiai nustebino. Aplinkuj palmes ir jų tarpuose gausybė žydinčių gėlių įvairiausių spalvu marguoja ir traukia viliojančiai į save akis. Remunės tokios stambios kaip jurginiai. Aguonos — kai bijūnai. Giraniumai aukštai krūmais išaugę ir apėikaię stambiausiais žiedais. Radastų įvairumas ir grožis — sunku beapsakyti. Lietuviški lineliai, poneliai, našlaitės, gvaizdiškai, lelijos, — kitų nei vardų nežinau — rodos šypsote šypsosi į tave, kur tik pažiūri. Ir čionais tos gėlės nepalyginti stambesnės, tarpesnės, negu Lietuvos darželiuose. Gamta, matyt, jom čia palankesnė. Gi Jardin Botanico su nematytais augalais bei gėlėm, Parque Genoves su savo rojiškom vaikštynėm ilgu pajūriu, žavėtiniais gėlynais, fontanomis, prūdeliais pilnais vandeninių žydinčių lelijų, išmargintais porcelėno plytelėm, suolais, romantiškai ištraigytais tarpe žaliuynų, palmų, fikusių ir kitokių medžių paunksmėse, — nesugebu aprašyti.

Geriau, atvažiuokit patys pasigrožėti tais Dievo ir žmogaus rankų stebūklais. Man trūksta žodžių ir paviršutiniai Cadizo idomybes aprašyti.

Stai, pavyzdžiui, mažas rodos sodelis. Plaza de Mina... Kiek ten augalų įvairiausių rūšių, —

sunku ir suskaiityti. Pradedant nuo augalotų pušiu, palmų etc. ir baigiant nusidriekusiom žemyn šakom medeliais, apsisagsčiusiais dideliais varpų formos baltais žiedais... Ir tokia daugybė tu žiedų, jog lapų nematyt. Paklausiau besėdinčių darželyje moterų, kas tas do medis su tokiais keistais žiedais. A, tai „Campanilla blanca“, gavau atsakymą. Na, tinkamas jam ir vardas. O po medžiais apačioje vėl gėlynai, geltonos radastos skleidžia maloniausia kvapsnį ir linksmina akis.

Vežikas sustojo ties Kapucinų vienuolynu — Santa Catalina. Inėjau kieman. Duris atrakino sena moteriškė ir įvedė bažnyčion. Parodė Murillo šv. Pranciškaus didelį paveikslą ant sienos, kitam bažnyčios šone ant sienos — šv. Antano to paties piešėjo ir viduriniame altoriuje Murillo paskiausią dailės darbą — šv. Katarinos paveikslą, kuri bepiešdamas, paslydo nuo kibyklių ir, puldamas, mirtinai susižeidė, po ko ir mirė.

Pasigėrėjus to didžio dailininko spalvų grožiu bei suderinimu, vaizdu gyvybe, atsiklaupiau prieš šv. Katarinos paveikslą didžiajame altoriuje ir, nelygu Kolumbas, išlipęs Amerikoje po savo pavojingos, ilgos kelionės kad žemę bučiavo verkdamas, — aš ir džiaugsmo bei dėkingumo ašaromis apsiliejau, jog laimingai atplaukiau Cadizan. Šv. Katarinos mokykloje mokinausi. Motutė, išlydėdama po atostogų, pavesdavo savo maldose mane šv. Katarinos globai — mokinių globėjai. Cia gi randu josios istorinį paveikslą, garsaus dailininko pieštą. Praeitis su dabarėia susipynė mintyse ir paveikė, jog nei nesijutau

kaip sukniubau — ant kelių prieš ta paveikslą. Pajutau po valandėlės moteriškės glamonią ranką ant savo pečių ir atsipeikėjau. Inteikiau jai popierinį ir paprašiau, kiek mokėjau ispaniškai, kad duotų kunigui kaipo mišių intencija. Džiaugiuosi, labai džiaugiuosi, kad mane išgundėte ir išruošėte važiuoti Ispanijen. Vos iš laivo išlipau, daug naudingo bei įdomaus pamačiau.

II.

Balandžio 11 diena.

Turėdama dar porą valandų laiko iki traukiniui išeinant Sevillen, pavalgius viešbutyje France et Paris — grynai ispaniškame — skanių pescados (žuvu) bei ispaniškų arroz argu ryžių, sutaisytų panašiai, kaip Turkestano „šašlyk“, išvažiavau vėl po miestą dairytis.

Gatvės vietomis taip siauros, jog vos vienas vežimas isitenka. Saligatviai ir tik vienam arba žasiuku vaikščioti tinka — siauryčiai. Daug asiliukų čia vaikščioja su įvairiom prekėm ant kupros. Daugiausia jie nešioja apelsinų, saločių ir visokių daržovių gurbus. Iš tų vingių — gatvelių isukome į apvalią plačią aikštę. Čionais milžiniška prekyvietė — Mercado, švarus, gražus triobėsų su stikliniu stogu. Išlipau pažiūrėt, ka tenais parduoda. Nugi viską: — mėsas, žuvis, kiaušinius, sūrius, duona, daržoves, vaisius —

1083460

daug nematytų man vaisių, — dešras, gėles, gėrimus ir t.t., ir t.t..... Kas ten viską išskaitys! Svara — pavyzdinčiausia. Tai ne Second Street'o marketai Philadelphijoje, kur puvėsių krūvos gatvėse rūgsta.

Aplinkui Mercado — stalai po audekliniais stogeliais. Čia daugiausiai moters pardavinėja šiaip įvairias prekes: — prijuostes, vaikų avalinę, pintines, mezginius, suvenir'us, pigią būuteriją ir t.t. Indomiausia gi rinkos dalis — tai kur kaimiečiai savo produktus iš pirmųjų rankų pardavinėja.

Užvis daugiausiai pomidorų (tomatų), šparagų, įvairiausių salotų, belgiškų kopūščių, bulvių, ir dar ko nei! Aplink tomatų — didžiausias žmonių būrys, beveik vieni vyrai. Jie neliečia rankomis tų prekių. Vien užmeta — ir kaip pataiko kad ir toli! — savo kepurę ant tos pintinės su daržovėmis, kurią sau apsirenka, ir laukia savo eilės nupirkti. Pardavėjas gi žino, kad tomatų gurbelis po kepure jau kaip ir nupirtas, tad nesiskubina. Iš to patįla ginčai, klegesys ir juokai. Gyviausias turgus! Moters gatvėje be skrybėlių, — vienplaukės arba su mantilijomis, t. y. mezgininėm juodom skarom užsi-metusios ant aukštų šukų plaukuose. Ir vaizdingai bei rimtai atrodo. Daugiausiai juodai dėvi, ypač senesnės. Juodas drabužis prie skaisčiai baltos namų spalvos sudaro gan gražų kontrastą.

Beveik visi namai balti, vien stogai kitokių spalvų. Namai su balkonais — balkonėliais. Siau-

000000

rose gatvėse, iš tų balkonėlių aplinkui langus, rodos, gali rankomis susisiekti skersai gatvę. Balkonai padabinti žydinčiomis gėlėmis vazonuose, kurios nusidriekia žemyn lyg divonai.

Daugiausia matyt giranių — stambių raudonų ir visokių spalvų. Pro atdarus langus iš balkonų skleidžiasi kanarkiukų giesmės, atsiaidėdamos siaurytėse gatvėse. Turbūt ispanai kanarkiuku mėgėjai, kad tiek daug čia jų esama. Gėlės ir kanarkos, — kaip gražiai ir jaukiai puošia ispaniškus namus! Maloniausias įspūdis.

Važiuojame į katedrą — naują katedrą. Jos paausiuota kopula ištolo matosi. Didelė, masyvinė struktūra 18-to šimtmečio. Kiemas pilnas palmų — aukštu, storų — beveik visos vieno ūgio. Katedra visuomet iki saulėleidžio atdara turistams. Viduje tamsoka. Pro spalvuotus brangius langus persilauždami saulės spinduliai, it vaivorykštės vietomis blizga. Vargonai arti durų lyg kokia didžiulė atskira struktūra bažnyčioje nuo grindų šaujanti aukštai į viršų, — su išdrožinėtom, išskaptuotom figurom, gražylom, pulpitais. Ir nieko panašaus iš ligi šiol man matytų bažnyčių neprimena. Altorių puošnuma, stovylų, paveikslų brangumą irgi nelengva aprašyti. Reikėtų daug laiko ir popieros.

* * *

Einant nuo jūrių šono siaura gatvele katedron — smarkiausias skersputis, — tiesiog ant galvos verčia drabužius. Na, visų smulkmenų čia neapžvalgyei, — rūpi dar kas nors pamatyti.

Stai jūrių pakraštys Alameda Marques de Camillas. Koks pasakiškas grožis toje Alamedojel

Ilgu jūrių pakraščiu tiesiasi balta elegantiška baliustrada — akmeninė ar cementinė tvora. Palei ją — platus lygus cementinis šaligatvis — baltas, kaip ir toji tvora. Viduriu gatvės plati juosta turtingiausios gamtos augalų. Didžiulės palmės, dideli fikusų medžiai ir kitoki — ne vazonuose, bet laisvoj žemelėj nusodinti ir išaugę; stovylos, fontanai, įvairiausi žolynai jų tarpus žavingai dabina. Koketiški laipteliai, romantiški suolai lazuliais išmarginti. Tik žiūri žmogus ir akių negali atitraukti — vienos grožybės! Namai toj pajūrio daly, — kaip palociai ir vis aiškiai baltos spalvos su raudonais ar žaliais stogais. Ir ūionais. Kunigėli, mano plunksna per menka tinkamai Jums aprašyti, ką mačiau.

Liepiu vežikui nuvežti mane į Museo de Bellas Artes de Cadiz. Turiu prisipažinti, jog nemaniau ir nesitikėjau nedideliame provincijos mieste užtikti tokią įvairią bei turiningą paveikslų galeriją ir visokių skulptūros gražylų. Išpūdingas Murillo „Ecce-Homo“, kitas to garsaus piešėjo paveikslas — „Virgen de la Faja“ (šv. Panelė prie juostos). Kaip gyvai atvaizduota Motina bevystanti savo kūdikėlių, pasiguldžius ant kelių. Viens mažas aniolukas galė kūdikėlio galvelės smuikuoja jam, kitas — didesnis ir aprengtas, už motinos pečių skambina mandolinu. Viršuj dangus, pro kurį iškišę savo galvutes šeši aniolukai — kūdikiai. Ant kedės palei kūdikio Jėzaus kojas suvyniota juosta. Rodos tuč tuojaus Motina tik paverž vystyklu kūdikio vidurėlius ir nusitvers už juostos. Gyva akcija. Spalvos? — tik Murillo

galėjo toki gamtos grožio bei ramumo vaizda nupiešti. Rubenso „Sagrada Familia” (Sventoji Seimyna): — Dievo Motina su nuogu kudikėliu glėbyje ir šv. Juozapu šalia stovinčiu, taipgi mažu anioluku prie šv. Panelės kelių. Vaizdeliai labai gražiam gamtos fone. Kitas Rubenso dailus paveiksias — „Adoracion de Los Pastores”. Cia Dievo Sūnus dar tik užgimes prie Motinos krūtinės ant skurdaus patalėlio. Piemenėhai atiduoda jam garbę. — Rodos, kad jie gyvi ir tik lauki pasijudinant.

Zurbarano bene bus daugiausia piešinių šioje galerijoje. Jojo visi apaštalai, daugybė šventųjų ir kitokių. Indomiausias Zurbarano „Angel Turiferario” (Aniolas su smilkyla). Aniolas apautas auteliais, kojų pirštai nuogi, Marškiniai viename šone ilgi, velkasi; kitame — šone tu marškiniu skvernai susegti žemiau klubo ant nuogos blauzdos, — panašiai kaip paskiausios mados moterų baliaus sukniis su praskiepais. Ant marškinių — kiklikas su knypkais ir visokiais papuošalais su dirželiu elegantiškai apjuosia aniolo figurą. Plaukai sugarbiniuoti kaip kad nūnai moters garbiniuojasi beauty parlor’uose. Iš pečių — dideli sparnai, rodos lėkti taisosi. Rankose smilkykla, — kaip paprastai kunigai ją kad laiko smilkydami bažnyčiose. Tokie aniolai du šitame muziejuje. Skirtumas vien kiklikų ilgyje ir apvaduose, taipgi veidnose. Kad ne smilkyklos jų rankose, tie atvaizdai labiau primena kokius viduramžių ricierius, negu aniolus iš dan-

gaus. Bet tai piešėjo fantazija ir, reikia pasakyti — labai vykusiai gyvai ant audeklo išdėta.

Be šių Zurbarano paveikslų man labai patiko joje „La Porciuncula“ ir „Santa Dorotea“.

Carreno de Miranda'os — „Retrado Equestre de Carlos II“ (jojantis ant arklio Karlas II) bene bus geriausias to dailininko darbas šitame rinkinyje. Daugybė paveikslų Lucas Jordano, — ypač pažymėtinas jo „Santo Angel de la Guarda“. Francesco Herrera, Rizi irgi nemaža gražios tapybos verčia žiūrovą ilgiau pasigėrėti.

Yra ir moderniškų vaizdų bei vaizdelių. Muzėjaus sargas, apvedžiodamas po galerijos skyrius, iš šių laikų vaizdus nei domės nekreipė. — Kito modernos — vien'pareiškė ir, nesustodamas, veda toliau. Tarsi į juos nei žiūrėt neverta. Bet ne vienai dienai — juo mažiau keliom valandom toks muzėjus rimtai apžvalgyti. Reikėtų dar bent kelis kartus po keletą valandų otonais pavaiškšioti ir ilgiau pastovėti ne prieš vieną dailės brangenybę. O čia jau visai maža laiko....

Važiuojame pro išdidų mūrinį triobėei—garsųj Cortes, kuriame 1812 buvo paskelbta ispanų respublika. Būtu žingeidu ir viduje pasidairyti. Gal rasia progos kita syk — kai važiuosiu Afrikon.

Patiko man Cadiz — toks gražus miestas, — ilgų siauru pussaliu įsikišęs jūron. Kuriuo šonu pasisuki — vis jūros matai — banguojanti ošianti okeaną. Vasaromis, sako, čia daug atvyksta svečių į Atlanto maudynes. Tačiau kaip šiandien būtų dar peršalta bristi į vandenį, — aš nei nemėginu.

Adios tuom tarpu — skubinu pagauti traukinį.
Ryt parašysiu, kaip man Sevilleje nusisekė.
Viso geriausio.

III.

Balandžio 30 dieną.

Štai aš ir vėl Cadiz'e. Atvykau pirmadienį ankstyvu — 9:30 expresu iš Sevilles. Greitasis ekspresas vežė suvirs pustrečios valandos. Lijo visą laiką — nemaloni; buvo kelionė. Traukinyje restaurano nėra; esa, Cadiz'e kaip tik ant pietų (antrųjų pusryčių) būsime. Norėjau tuojaus Jums parašyti po užkandžio, bet taip jaučiausi pavargus, jog, kai priguliau, nubudau apie septintą valandą — prieš vakarienę. Už valandos buvo ir vakarienė. Seniai taip sveikai pavilsėjau.

Sekančią dieną — vakar apsiklausinėjau, kada išplauks laivas į Barcelona. Sužinojau, jog pirmą gegužės — rytoj ir kitas septintą gegužės. Tad nusprendžiau plaukti pirmą dien Barcelona, iš ten Valencijon ir Cadiz'an atgal, kad aplankius Marocco.

Iš Cadiz'o eina autobozai — iš šio paties viešbučio į Algeciras'ą, o ten laivą greit pagauni į Tangier'ą. Trijų valandų laivu kelionė.

Iš Algeciras'o Gibraltaran — gi vos 25 minutės laivu. Kad nebūtų vis liję, pliaupe, kaip visas pastaras dienas ir šiandien nuo ryto, būčiau pirmiau keliavus Algeciran. Tačiau

tie baisūs periodiniai, — kaip juos vadina — lietūs privertė mane planą ir maršrutą pakeisti. Visi tikisi, kad gegužės mėnesi, gal, oras pakitės. Vakar nesibuvydama viešbutyje, išėjau pavaikščioti po miestą mažiau belyjant. Ugi uosto pakraštyje, kur aure iš Magellanes išlipau, kad paleido latakais, — nei lietsargis, nei lietsiaustas neapsaugojo. Ir vėtra kokia pašėlus! — paeit negali. Čia pasigavo mane oficialas vokietuks iš Patronato del Turizmo beeinąs pietauti. Užsivedė į pirmą artimausią kavinę ir pats išbėgo pašaukt automobili, kad parvežtų mane viešbutin. Turėjau paskui net kitus batelius nusipirkti — už 20 pesetų.

Mat beveik visą savo bagažą palikau Sevilleje Triana viešbutyje. Geroji senora Eloisa Diaz Erro sakė mano daiktus mano kambaryje palaikys už dyką, kol nesugrišiu. Jei prireikės išduoti kambarį, tai ji daiktus sudėsianti po užraktu atatinkamon vieton. Bet aptuštėjus viešbučiui po Semana Santa, sakė, nereikšią nei iš kambario iškraustyt. Aš jai siūliau užmokėti už daiktų palaikymą, bet ji neapsiėmė.

Gera moterėlė, net pasiilgiau jos ir savo vargingos buveinės Sevilleje. Ten toki visi nuoširdūs žmoniuikai. Sičia gi — Cadiz'e viename geriausių viešbutyje — vien kaip automatai tarnai ir šeimininkai.

Kai vakar sušlapus pajutau sprandą skaudant, net pabijojau čia apsirgti. Jau buvau bemanus grįžti Seville — pas senorą Diaz Erro, kad pagydytų, kaip ji pagydė savo kokia ten ar-

bata mane pirmiau. Bet šiandien geriau pasiutau, nors sprandas nemiklus — gal išsitampysiu. Salia — visai siena sulieta su šiuo viešbučiu — yra pranciškonų vienuolynas su bažnyčia. — Iš ryto 6-ą valandą girdžiu, kaip vienuoliai meldžiasi. Vakar ir ši rytą nubėgau ant mišių ir Komuniją priėmiau. —

Kokia čia graži viduryje bažnyčia! Iš lauko negali net atspėti, jog čia kokio nors šventynė — sena senoviškiausia.

Bažnyčia nedidelė, bet altorių penkiolika su skaičiais. Ir mišios po dvejias kas valandą kone iki 12-ai. Dievo Motinos įvairios stovylos aprenktos brangiom aksomo, šilko suknelėm, mezginiais išdabintom. Taipgi Viešpaties Jėzaus žmogaus ūgio visos stovylos — brangiais aksomo rūbais aprenktos, auksu išdabintos. Bažnyčios sienos aptrauktos raudonu adamasku. Didysis altorius lyg du atrodo. Žemutinis, kaip paprastas, tik be jokių laiptelių altorėlis. Viršun gi nuo jo eina aukšti, platuslaiptai į kitą altorių, kur puikiausiai išpuošta Nekalto Prasiidėjimo stovyla. Kraštai laiptų apkrauti palmomis, gėlėmis, vainikais — prieš gegužines pamaldas. Daug žmonių — daugiausia moterų — susirenka ant mišių ir į vakarines pamaldas septintą valandą.

Vakar, lietui apstojus, pavakare išėjau vėl į pajūrį. Užėjau į šv. Katarinos bažnyčia kapucinų vienuolyne. Atidarė duris ta pati senelė ir vedė per kokius kambarius labirintus, nepanašius į jokių man žinomus kambarius ar zakristijas. Invedus pačion bažnytėlėn — nedidelė ji — vėl

atvedė prie vidurinio altoriaus su Murillo paveikslu — šv. Katarinos sužiedotuvės argu priėmimas vienuolės velionė. Tas paskutinis Murillo darbas net ne jo paties užbaigtas. Bepiešdamas šį paveikslą, balandžio 3 d. 1689 m. jis nupuolė nuo kibyklių, sunkiai susižeidė ir už trijų mėnesių po to numirė Sevilleje. Tą atmintinį paveikslą užbaigė Murillo mylimiausias mokinys Meneses Osorio, kartu su savo didžiu mokytojum tame jau laike bėpėšęs.

Be šitojo šv. Katarinos paveikslo, toj bažnyčioj yra dar šv. Pranciškaus iš Asyžiaus didelis paveikslas. Žinovų nuomone šitas Murillo veikalas esąs geriausias to didžio tapytojo darbas. Be to yra čia ir kiti šv. Juozapo ir šv. Pranciškaus vaizdai, kurie irgi sakoma buvę piešti Murillo, nors jie skiriami Osorio'ui.

Osorio'ui taipgi priklauso šv. Antano iš Paduos čionais paveikslas. Murillo Nekalto Prasiđėjimo neapsakytai grazus vaizdas, už kurį jis gavęs vos šimtą pesetų.

Kitas didelis, Murillo pieštas, — šv. Zakarijaus ir šv. Elzbiėtos paveikslas. Apvainikavimas šv. Panelės, — pieštas Clemente de Torre — Cadiz'e gimusio. Sv. Laurentijus de Brandiz — italų piešėjo Dominicus'o darbas.

Tokioj nedidelėj bažnyčioj, o kokia brangių vaizdų galerijai! Tą galeriją papildo brangi skulptūra, Salcillo išdrožinėtos iš medžio ražančiaus penkios kančių paslaptys.

Iškalinėtos net alabastre Nukryžiaavimo figu-

ros — ties šlakstykla palei duris. Sakoma ta miniatiūrinį darbą esant labai aukštos kainos.

Apsidairius lyg po muziejų bažnytėlėje, iteikiau kunigui beruošiančiam su berniukais Geguzės pamaldoms altorių, vieną dolerį, prašydama atlaikyti šv. mišias į šv. Antaną. Truputi prancūziškai jis supranta, bet tiek jau galiu aš ir išpaniškai pasakyti. Labai dėkojo

Toji kūkli iš lauko, bet dengianti po savo stogu neapsakytus dailės turtus bažnytėle buvus pastatyta 1641 metais. Murillo, bėpieddamas savo paskutinį ir atmintinį paveikslą „šv. Katarinos mistiškos sužiedotuvės“ šios bažnyčios didžiajame altoriuje, buvo jau 64 metų amžiaus senelis.

Minėta šv. Katarinos bažnyčia su kapucinų vienuolija stovi prie pat jūrių. Kai išėjau, baisiausias vėjas pagavo: vos atsilaikydama ėjau palei storą akmeninę sieną aptvertų jūrių pakraščiu. Vilnys per tą siena kartais peršokdavo ant trotuaro. Daiktais ir pati siena vilnių išardyta. Kur buvę nebuvę vaikai basom kojom atbėgo — penki berniukai — siūlosi mane pavėdēt į katedrą. Nors katedrą jau andai buvau mačius, bet jų kompanijos neišsilenkiau.

Vienų — viena tik buvau tuomet čionais jūrių pakraštyje, o vėtra verste verčia. Vaikai iš abiejų šonų po ranka įsikabinę, stengėsi prilaikyti, kad neparpulčiau. Ir čiauškalai gi! — tiek daug papasakot jie mėgina, bet vargas kad maža gali suprasti. Nors beveik visame vieni kitus supratome. Katedroje Murillo paveikslų nėra, tad ji neužrakinta. Bet jau buvo tamsoka. Pastebėjau

—gerai vien juoda kryžių palei laiptus, kur, sakoma, toj vietoj dvasiškija susirinkus laikyti pirmąsias mišias, po anglų atsitraukimo. Essexo kariuomenė ne vien apiplėšė ir išdegino Cadizo miesta, bet ir aštuonis katedros kunigus išsigabenus belaisviais į protestoniškąją Angliją.

Gražiujam pajūriui, apsodintam gėlėmis bei žaliuojančiom palmomis, eglaitėmis, vėtrai besiaučiant, parėjau viešbutiniam jau be palydovų — vaikų kompanijos. Ir jie jautėsi labai linksmi gavę po didįjį varioką — po ispanišką dešimtuką. Jau tie jų variokai! Kai iškeičiau pesetą, tai sunkią sau ją gavau, net piniginė plyšta.

Pertraukus šį laišką ir leidus tarnaitėi apvalyt kambarį, išėjau į Compania Transatlantica dėl laivakortės. Ta popiergalį paėmė ir išdavė regulerią laivakortę laivu Montevideo — mažesniu už Magellanes'ą, bet irgi pirmoj klasėj. Tik nežinau, ar turėsiu skyrium kambarį. Vargiai, nes šiuo laivu daugelis važiuoja dėl papigintos laivu kainos į Barcelonos parodą. Bet kelionė tik pus-trečios dienos, nors jei sups, užteks jos. Už laivakortę primokėjau tik 3 pesetus tarifo. Rodos viskas pigu toje Ispanijoje, bet tie pesetai bėgte bėga.

Tik pasijudink iš vietos — nešikai, viešbučių tarnai, vežikai priedų priedelių reikalauja. Vien Sevilleje, kai išvažiuodama norėjau tarnus apdovanoti, šeimininkė pasakė, kad aš ir jiems atmokėjus bendroje sąskaitoje kaip už kambarį ir rytines bei vakarines kavas, taip gi skalbimą. Viso parokavo 224 pesetus už dvi savai-

tes. Tai nedaug, skaitant vieną kambarį, kaip parašyta jame ant durų, po 15 pesetų dienai, jau bus 235 pesetų. O jug ten ir pažymėta yra, jog Semana Santa savaitėje ir per Feria toji kaina dviguba. Matyt, netik nedvigubino, bet net nuleido žmonelė. Visgi per Velykas keliom tarnaitėm daviau po 5 pesetus. Seniausia tu tarnaičių, gavusi, su tuo pinigų net persizegnojo ir pabučiavo ji. Ji plytines grindis vis kasdieną mazgodavo atsiklaupus ant kelių. Jaunesnėsės atnešdavo kavą ar šiaip ko pareikalavus ir ap-ruošdavo kambarį.

Viskas būtų tenais gerai, jei ne tas naktinis rėkavimas palei viešbutį. Bliauja, rėkia besilinksmindami prasčiokai ispanai, bliauja asilai — yg lenktyniuodami.

Bet tas viešbutis pastatytas tik laikinai — parodos tarpolaikiui. Po parodos jis bus perdirbtas į gyvenamus butus. Zinoma nepatogu ir dėl maisto, kai reikia vis važiuot ar pėkščiai eit miestan. Bet šičia — Cadiz'e — kambarį turiu su maistu (už popietinę ir vakarinę kavą skyrium mokasi) po 24 pesetus dienai ir kambarys gražesnis, patogesnis, tačiau valgiai — vis kas dien beveik tie patys — nusibosta. Turint kambarį be valgio, gali rasti daugiau įvairumo valgiuose. Tačiau kai negaudamas niekur nieko užsikasti iki pietų ar vakarienės (duo 1—3 ir nuo 8—10), tad valgai ką gauni. Jau ir su šaltais vėželiais apsipratau — juos vis duoda kaipo užkandį. Porą kartų išalkus suvalgiau po kirmėlaite. Kaip Sevilleje taip ir Cadiz'e restauranuose viduj ir šaligatviais žmonės vien tuos vėžiukus lukštėna

ir geria ką nors. Matyt jie tautiški tie vėzeliai. Sūrus, kad jų užkandę dar daugiau gertų. Neapsakytai daug geria vyno Ispanijos žmonės.

Kavinės vis pilnos — dieną, vakare ir nakti, sako. Naktį čia tik prasidedas pats gyvenimas. Daržovių, vaisių ir salotų ir čia mažai. Retkarčiais duoda po kelis lapukus salotos. O Cadiz'o markedo — milziniškas ir pilnas visokeriopų daržovių, žalių bei vaisių. Išlipus iš Magellanes'o ir užbaigus muitinėje su bagažu, turėjau progos prisiziūreti, kaip bėdniekai perka pomidorus (tomatus). Tomatų didelėm ir mažesnėm dėžėm apkrauta visa prekyvietės aikštė.

Ogi pamidorų, dar kol gyvenu Ispanijoje — Sevillej ir Cadiz'e nei paragaut man neteko.

Stebėtina jų kulinarija. Manau savo virtuvėse — namuose jie labai skaniai pasigamina valgius iš tokios daugybės bei įvairumo daržovių — žalių. Štai artiškokus prasčiokėliai ragazėm ar apmaustytom lazdom nešasi iš prekyviečių. Tų gi skanumynų tik didėliais retkarčiais gauni restoranuose vien kaip priemaišį priekokto soso ar kiaušinienės. Visi valgiai prėski, sriuba be skonio. Kaip būtų gera kartais Onulos kopūstų nors šaukštą nuryti arba rūkštynių.

Na, berašant ir pagiedrėjo. Tik kasžin kaip ilgai. Šį rytą, kaiėjau mišių išklausyti čia jau priešviešbučio, lietus buvo apstojęs ir saulė pasirodė. Nepasiėmiau lietsargio. Ugi bažnyčioje staigu pasigirdo tvaninis lietus. Kol mišios pasibaigė, ap-

simalšino ir lietus, kelis žingsnius bėgdama viešbutin nesušlapau.

Na, lietus tiek buvo man gera, kad akys pasveiko. Maniau ar apspangsiu visai ar kitų akinių reikės — tiesiog saulėje negalėdavau paeiti. Čia akys pasilsėjo, gal, nei naujų akinių nereikės.

Beje su savo maršrutu. Jei matysiu, kad sunku daug apkeliauti sveikatos atžvilgiu, tai iš Barcelonos grįždama palankysiu Valenciją, Granadą ir trauksiu Madridan, o paskui linku. Prancijos — Lourdes'o. Vargina be galo tos kelionės; bet, sykį išvažiavus, reikia traukti kurinors galan — nebūsi vidury lyg ant plauko...

Ir labai nyku vienai. Daugiausia vis su kompanija žmonės važinėja, tad jie nei kelionių vargo gal neįaučia.

IV.

Gegužės 18 dieną, 1930.

Atvykau atsilsėt iš purvino asiliško Algeciras'o Cadizan autobusu. Dusyk buvau Gibraltare — kad atsivėdinti ir koja pagydyti tyrame ore. Ištepiau ir ta jų jodo „tinctura“. Palengvėjo kiek, bet vakarais vėl skauda. Vakar, tiesa, Cadiz'e buvo vėsu — baisi vėtra jūrėse, bet šiandien jūrės, rodos, miegote miega; karštis pajūryje — kaip pečiuje. Vien siaurytėse gatvėse gali paeiti. Tad važiuoju Sevilien šį vakarą. Tenais ramiau.

ir pasigydyti, lyg namieje. Valgis čia niekam nevertas ir vynas brangus, nežinia kodėl. O viešbutis vienas pigesniųjų — vienu ispanų. Su visu pensijonu kambarį gavau tik už 15 pesetų, bet šiandien saskaita padavė ant 25 pesetų 20 c. Jie vis taip padaro, kad beveik dvigubai paskaito. Vakar vyno tik truputį nugėriau, kad būtų šiai dienai. Davė nauja bonka. Kai sakiau, kad turiu nuo vakar dienos Comida pusbonkį, — nesuprato. Ir gert visai nenorėjau, nes karšta, bet siūlyte aiūlė — jiems, biznis.

•Tįpgi vis savo nuvežimą stotin priskaito.

O tas visuomet brangiausias atsieina, nes turi primokėti šoferiui, turi primokėti viešbučio agentui palydovui. Taxi vienam teprimoki, bet iš viešbučių taxi sunku gauti. Lyg susitare. Na dar čia nors švariau. Bet jau tame Algecirase ir tiek už vieną naktį priskaitė! Blogas valgis svečiams, bet patys išigane, turbūt gerai pavalgo. Nei ten jokios švaros pas juos nėra.

Vakar vežiką paėmiau pas Paris y France viešbutį, kur neradau kambario. Pavėžėjo tik, galima sakyti, pusę kvartalo iki Victoria viešbučio. Reikalauja 5 pesetų. Duodu tiek, reikalauja priedu. Ir viešbučio šeiminikas pataria primokėti vieną pesetą priedu.

Daviau, nes ka jau čia ginčytis. Už valanda taksa yra 3 pesetai. Pavežė 10 minučių net mažiau, penkis užmokėk ir dar pridėk vieną viršaus. Taip beveik visur ir visuomet su vežikais Ispanijoje. Apsistodama viešbutyje niekuomet nežinau, nors pasako kainą iš anksto, kiek jie vi-

sokių ekstru priskaitys. Primokėk visame, nors bendroje saskaitoje pažymėta už „servicio“ dešimtis nuošimčių.

Baisiai visa tai įkirėja. Aršiausiai, kad nachalai, Algeciras'e belipant į laivą, kai daiktų nešėjas per savo neatsarumą mane skaudžiai sužeidė, laivo apicieras jį subarė, tas apsigrižęs jį iškoliojo, paskui aš jam duodu 1 pesetą už porą žingsnių iš stoties laivan mažų valizų panešėjimą, jis reikalauja daugiau. Inmečiau jo ištiestan delnan dar kitą pesetą, bet negalėjau atsistebėti akiplėšišku.

Mato, kad kruvina koja, nepastoviu ir tai per jo kalnę, ir dar nesidrovi daugiau reikalaut, kiek gavo, o gavo ir tai per daug.

Saulėje, primerkus akis, eidama—vis reikia tik viena akia žiūrėt, kai saulė šviečia. — nikstelėjau ir kairejė koją į koki ten laiptą, kurio nepastebėjau. Viešbutyje abi gerai ištepiau, jodina, nes ir kairėji išpradžių rodos nieko, o dabar, kai pasėdėjau, pradeda stingti.

Iš Sevilės parašysiu plačiau ir apie Tangierą, Moroko gabalą, kurį arkliais apkeliavau po vargingiausius išpanų ir dar vargingesnių beduinų kaimus. Pas mus kiaulės geriau gyvena, negu tie bedniokėliai. Tai vargas! O čia greta pasakiškas parkas, palociai kaip sultono — turtingo ispano rezidencija, taip vadinamas Tangier'o Monte Carlo. Kokie neapsakomi kontrastai žmonių ir jų gyvenime.

Hotel Anglo Hispano (Algeciras'e) saskaita man visai nesuprantama. Sakė viskas be jokių extras, tik vynas ir nuošimtis. Kad padavė saskaita, vietoje 28 ar 30 pesetų reikalauja net suvirš 41. Visada taip jie skaitliuoja. Na, Majestic Hotelyje Tangiere nors gerai pavalgydino ir puikų kambarį davė su visokiais patogumais. Kad dvigubai paskaitė net daugiau kaip dvigubai, tai tiek to! Ten dvi naktis arabiškame puošniame viešbutyje ilsėjaisi, kad ir mažai miegojai dėl skaudamos kojos.

Ei reikės jau palikti tuos ispanus ir toliau keliauti. Jie didesni gaudagrašiai už Amerikos apšauktuosius biznieriūs.

Viso geriausio.

ANDALUZIJOS SOSTINE SEVILLA.

Quien no ha visto Sevilla: no ha visto maravilla — kas nematė Sevilės nematė stebūklo — taip seniai kalbama andaluziečių, pasididžiujančių savo šalies puošnia sostine. Sevilla ketvirtasis (po Madrīdo, Barcelonos ir Valencijos) Ispanijos miestas, turįs apie pusantro šimto tūkstančių gyventojų, išstatytas kairėje upės Guadalquiviro pusėje, už 54 angliškų mylių nuo Atlanto okeano. Dešinėje upės pusėje priemiestis Triana, daugiausia čigonų užgyventas, nuo seniai pagarsėjęs puodžių ir porcelėno išdirbyste. Arti Triana viešbučio yra viena didžiausių porcelėno dirbtuvė, kuri su savo lazuliniais įvairiaspalviais marginiais, it mozaika, išorinėse sienose, tarpe žaliuojančių alyvmedžių, akacijų, anaipol nepriemena jokį fabriką, bet šiaip koki įdomų statinį.

Sevilės gatvių vaizdai ir susijaudimų pilnas gyvenimas daugelio dainių buvo daina apdainuoti, paišytojų nupaišyti ir šiaip visokių rašytojų aprašyti. Mozartas savo Figaro ir Don Giovanni, Rossini savo Barbieri di Seviglia, Bizet savo Carmen — operose jį iš garbino.

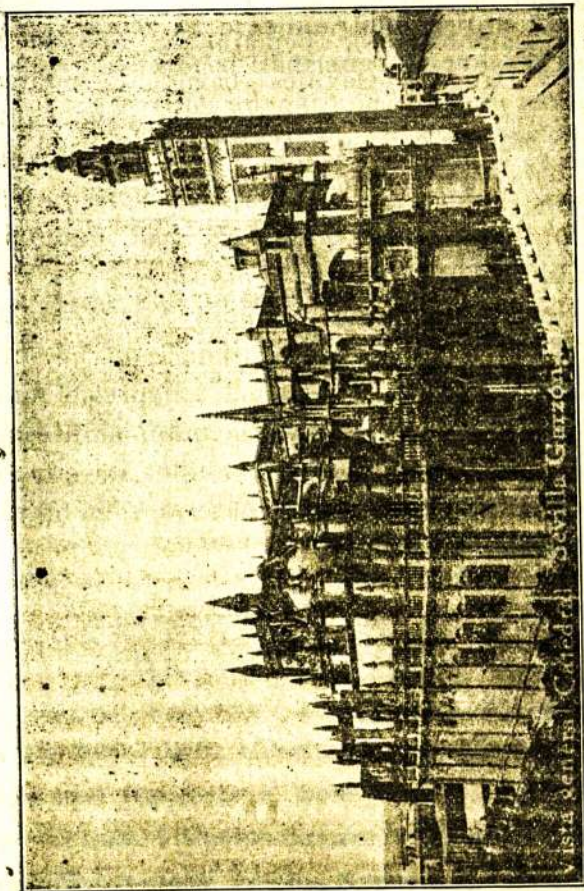
Sevilla, senovės iberų įkurtas miestas, antra-

me šimtmetyje prieš Kristų buvo Baetica'os, Romos provincijos, sostinė. 45 metuose prieš Kristų Julius Cezaris ją praminė Colonia Julia Romula. Romos imperatoriai Hadrianas, Trojanas ir Teodozijus gimė Sevilės apygardoje, romėnų naujokynėje Italica, dabar Santiponce vadinamoje. Penktame šimtmetyje vandalai, užkariavę Andaluziją, turėjo čia savo viešpatystės sostinę iki 531 metų, kuomet vandalus užkariavę vizigotai, savo sostinę turėjo Toledo mieste.

Pradžioje aštunto šimtmečio (712 metais) Sevilą užėmė maurai ir ji buvo vienu jų žymesniųjų miestų... Čia gyveno iš karto žymesnieji maurų viršilos, o paskiau ir patys jų viešpačiai kalifai. Tik 1248 metais karaliui Ferdinandui II pasisėkė atimti Sevilės miestą iš maurų.

Penkioliktame šimtmetyje, Kolumbui atradus Ameriką, užjūrio prekyba itin pakėlė šio miesto gerbuvį. 1700 metais „Sevilės šilko imonėse dirbę tūkstančiai“ darbininkų. Sekančiame šimtmetyje, beje {1800} metais „geltonasis maras“ i kapus nuvarė „80.000“ seviliečių; dešimčiai gi metų vėliaus Napoleono karų laikotarpyje Sevilės miestą labai sunaikino prancūzai pergaletojai (generolas Soult), išplėšę jo gyventojams grobio suvirš už 30 milijonų dolerių.

Per Sevilės portą, kaip pirmiau, taip ir dabar įvežama ir išvežama labai daug prekių. Išvežama daugiausiai įvairios rūšies vynu (manzanilla, amontilado), pomarančių, aliejaus ir vilnos. Daugelis Sevilės bažnyčių papuoštos garsiu garsiausių tapytojų paveikslais: Pacheco, Montanes, Alonso Cano, Valdes Leal, Morales, Vargas, Zurbaran, Goya, Velasquez ir Murillo [(abu pastaruosiu čia pat gimusiu). Nuo pradžios penkiolikto šimtmečio čia yra universitetas, gi garsiuose rūmuose Archivo de Indias yra per 30.000 tomų įvairiausių dokumentų sanryšyje su ispanų kelionėmis ir atradimais Amerikos šalių. Garsiaame Sevilės bulių amfiteatre sutelpa per 14.000 žiūrovų. Sevilės miesto žymėje skaitome: Ab Hercule et Caesare nobilitas, a se ipsa fidelitas.

Sevilles_Kathedra.

IS SEVILLA.

Balandžio 13 dieną.

Abejonių, sielvartų keliu atplaukiau Ispanijon. — Oi, tas okeanas! — net pakrato, kai atsime-
nu. Tačiau nepalyginti didesnių vargų prityriau,
kol Sevilleje radau galimybės bent po stogu per-
nakvoti. Cadiz'e Patronato Nacional del Turismo
oficialai suramino mane, būk, nepaisant kaip vė-
lai vakare atvyksiu Sevilien, aš rasianti stotyje
jų atstovą ir su jo pagalba kambarį viešbutyje.

Atvykome 15 minučių po devynių vakare
greičiausiu ispanų expresu. Važiavome 3 valandas
ir bėrtainį 90 anglišku mylių iš Cadiz'o Sevilien.
Išvažiuodama iš Cadiz'o nepasirūpinau užkandžio
įsidėti. Traukinyje nėra restaurano. Stotyse,
kur stovinėja daugiausia tik po 5 minutes, nieko
negalima nusipirkti kaip vien kokių tai saldžių
blynelių, prilipusių prie popieros. Neskanus,
ypač kai nėra kuo pavilgyti. O traukinys šalta,
nors pirma klasė. Bet badas menkiausia bėda ke-
lionėje.

Sevillėje tikra pragaištis pasirodė neprisirengusiai keliauninkei kaip aš. Pirmą rūpestis — aibis valizų. Kol visas ištempė iš vagono ir atsirinkau atskiron krūvon, po kelis syk jas perskaičius, reikėjo dar atsiimti du kuparėliai iš bagažo. Visų randa, tik mano nėra. Jau visi keleiviai išvažinėjo iš stoties, bet aš nei iš vietos, neturėdama bagažo. Ir be kalbos — nei gyvos dvasios suprantančios nors žodį angliškai, prancūziškai ar vokiškai nėra, — vien tik rodydama kvitą, aiškinu rankomis tų kuparėlių dydį. Vos-vos surado. Mat jie buvo palikti dar traukinyje, tad viens bagažo darbininkas nešėjas dasiprotėjo paieškoti tenai ir atvilko Ačiū Viešpačiui jau viską turiu. Dabar, kur važiuot? Klausiu Turismo reprezentanto. Atsako, jog jis pirmą buvęs, bet jau išėjęs — negriž.

Siūlosi, prisimynęs pagelbon viešbučio Majestic agentas. Sutinku, by tik gausiu kambarį. Jis užtikrina, bet aš turinti palaukti, kol jis nuvez pilną autobusą keleivių su daiktais ir sugrįšias mane paimti. Gerai. Kol jis sugrįžo, praėjo valanda. Lyja, šalta, kosulys smaugia ir stovėk ant platformės — pas savo bagažą. Vidury laukiama-sis kambarys jau užrakintas. Nešėjai rodo į mano daugybę valizų ir apgailestauja, kad viena, o su tiek bagažo — vargas. Pataria jie man atsisėst bent ant savo valizų, nes kitur nėra kur. Aš vėčiau pasivaikščiojau, kad nors mažumą sušilti. Bet kur čia sušils!

Už valandos atbildėjo Majestic'o autobusus. Umai sukrovė ant viršaus daiktus be jokio dang-

đio nuo lietaus, įsodino mane vidun ir važiuojame, apmokėjus trims nešėjams, kiek tik jie reikalavo nuo „americana“. Sustojus ties viešbučiu, tuoj ištempė mano visas valizas, sunėšiojo vidun, paliepė užmokėt už atvežimą ir parodė kur eit užsiregistruoti. Gi viešbutyje prancūziškai sukabęs prie biūro žmogysta, net nedavęs dabigti man klausimą del kambario, piktai atsakė — nėra. Tai kodėl, sakau, čia mane atvežė jūs žmogus?

— Kas atvežė? — Nežinau, sakau, kas, bet jūs viešbučio vežime. Ir mano daiktus jau sunėšė jūs bagažinėn.

Žmogysta, prancūziškai kalbas, šaukia tarną, kad išneštų atgal ant trotuaro mano daiktus. Na, tiek to, — tegul išmeta. Norėjau prašyt, kad palaikytų bent, kol rasiu kitur vieta. Bet, matydama jo bulišką žiaurumą, užtylėjau. Paprašiau vien, kad ar negalėtų būti taip maloningas ir patelefonuotų nors į kelis jam žinomus viešbučius del kambario.

— Non, jie neatsilieps, girdi. Palinkėjus jam buenas noches, išėjau ieškot automobilio mane su daiktais paimti. Vaikėzas paieškojo. Sukrovė daiktus, itilpau vidun aš pati, krovėjai ištiesė kelias rankas užmokėti. Užmokėjau visiems, kiek tik prašė. Nesiderėsi gi, bebūdama be stogo ant galvos ir nežinodama, kur pasidėsi.

Vežikas klausia, kur važiuot?

Padaviau pensionato antraša, rekomenduota man Cadiz'e Patronato Nacional del Turismo.

Nuvažiavome, bet pirma pati užėjau pasiteirauti apie kambarį, palikus daiktus automobiliyje. Vietos ir čia nėra. Duoda man kelių viešbučių antrašus ir pataria mano vežikui nuvežti, — jei vienam nebūsią vietos, tai, kad kitan vežtu ir tt. Vėl važiuoju su maža vilčia. Ir niekur kambario nesurandu nei sau, nei daiktams. Sugrižtam vėl minėtan pensijonan paprašyt, kad nors daiktus priglaustų, o aš gal tramvajuose per naktį pavažinėsiu. Ne, neturį vietos, visi kambariai prisigrūde — kad tik aš, esą, sutikčiau palaukti iki ketvirtadienio. Po Verbu sekmdienio ir sekančių trijų dienu būsią pakankamai vietos...

— Bet kur dėtis šianakt? — klausiu. — Nežino-me, — atsako.

— Ar yra koks traukinys kurin nors artimiausian miestan?

— Ne, nėra šianakt.

Ir vis ramina, kad po trijų — keturių dienu pas juos būsią pakankamai vietos. Gali iš proto žmogų išvaryt su tokiais savo ramimais.

Bet kol dar protas dirba, reikia kas nors išgalvoti. Dar syki prašau, kad patelefonuotų, kur tik jie žino, by tik galėčiau nors šią naktį įlįsti pašiūrėn.

Emė telefonuoti. Kur tik paklausia, — nēr, atsako. — Nēr nei vienai nakčiai vietos visoj Se-villėj vienam pašaliečiui pernaktvoti! Jau pradėjau kone aimanuoti. Visas kraujas mano gislose emė virt, kunkuliuot, bet laikausi kedėje, malšindama kosulį, kiek pajėgiu.

Galų galę klausiu, ar yra naktinis traukinys Paryžiun.

Pasižiūrėję į vienas kitą, ir vėl neigiamai atsako. Bet mandagi senorita liepia savo tarnui patelefonuoti dar į du viešbučius. Vienas atsako nėra. Iš kito gavo atsakymą, būk esąs dar vienas kambarys neužimtas.

Na, Dievo malonė. Skubinam, kad kas už akių neužbėgtų ir tą paskutinę viltį neišplėštų.

. . .

Toli, toli naktį jau aptuštėjusiomis miesto gatvėmis važiuovome, daiktais taip siaurytėm gatvelėm, jog vos automobilis įsitenka. Galiaus, visai miesto krašte už upės Gvadaluivir šoferis sustojo ir išlipau. Tai buvo viešbutis Triana to pat vardo (Triana) Sevilės priemiestyje.

Išėmė daiktus. Kaip visus sunešė krūvon, viešbučio šeimininkė nustebo ir, labai užjaučiančiai į mane pažiūrėjęs, pasakė: — „Koks didelis bagažas — tiek daug daiktų!“

Paprašiau, ar neturi ką užsikąsti — ko nors karšto, — sušalus buvau ir viešbutis drėgnas kaip ledaunė.

— Ne, nieko nėra, vien kambarius išduodame. — Bet senorita atrodo labai pavargus, ligonė, — gal stiklą koniako su karštu vandeniu norėtum — gėrimu turime, — ji pareiškia. Sutinku, by tik sušilti. Ar prie karšto vandens su koniaku negalėčiau ir duonos gabalėlį gauti? — paklausiau.

— Ne, neturi — pabaigė. Visos krautuvės jau uždarytos.

Paklausiau, gal karšto pieno su kava galėčiau gauti — vis bus drūčiau. Pieno ir kavos turi — tuoj pašildysia ir atnešią mano kambarin.

Kambarėlis mažas, grindys plytinės — plikos, sienos išbaltytos kalkėmis. Vienas tik langas, geriau sakant stiklinės durys su mažu ispanišku balkonėliu, pilnu gėlių, atsidaro priešais didelius mulų bei asilų tvartus. Ačiū Dievui, jog vis po stogu. Neberadus šianakt viešbutyje kambario, būčiau besijautus laiminga ir asilų bei mulų tvarte pasislėpus nuo lietaus ir šalčio.

Buvo jau pati dvylikta valanda nakties. Susiildžius su konjaku, nes dama, susirūpinus mano sveikata, kalbėte įkalbėjo nors mažą stiklelį išsigerti, — paskui išsigėrus „cafe y leche“ puodelį be nieko, įkritau lovon, išivyniojus į šiltą kimono, apsiklojus keliom šiltom viešbučio antklodėm ir savo skranda. Nežinau, kada mane paliovė drebulys krėtęs ir kosulys drąskęs krūtinę ir kada užmigau.

Kai nubudau jau buvo devinta valanda ryto. Besijausdama mažumą geriau, po pusryčių — kavos su pienu — išsimaudžiau ir išėjau katedros ieškoti, — nes tai juk garsiausias Seville's Verbu sekmadienis, pradžia Semana Santa.

Išėjau gatvėn pasidairyti vežimo ar automobilio, kad nuvežtų mane katedron. Katedros maurišką bokštą, geriau sakant, minaretą mačiau, atvykus Seville'n, iš gelžkelio stoties. Naktį ji žavėtinai atrodo, apšviesta žiburiais. Tą minaretą ma-

tau ir iš savo kambario, nors katedra pačiam miesto centre, netoli Alcazar'o — karaliaus rūmų.

Bet pėkščiai ten nueiti reikia žinot miestas, o aš dar tik viena naktį tepaklaidžiojau su taxi-auto, ieškodama viešbučiuose prieglaudos. Tačiau vežiku, nei automobilių aplinkui nesuradau. Policisto gatvėje pasiklausus kelio, jis patarė man važiuoti tramvajum, kuris atvež pas pačios katedros duris. Paklausiau ir nepaklydau. Dargreičiau nuvežė, negu vos kone žingine varydami savo arklių coches'ų vežikai.

* * *

Jau iš lauko Sevilles katedra nepanaši nei į vieną ligi šiol man matytą šventynę. Soninės durys storom palom, pamuštom vilokais, užtiestos. Reikia tuos lopus pakelti įeinant. Viduryje — nežinai, nei kur priklaupiti, nei kur mišios laikoma. Toks milžiniškas triobesys! Žmonės būriais vaikštinėja, dairosi į paveikslus, kalbasi. Daug puikių stovylų bei paveikslų uždengta kaipo Verbu savaitėi. Tad turistai apžvalginėja idomiausią architektūrą, gražylas, brangius auksu išdabintus altorių uždangalus, spalvuotus langus nuo penkiolikto — šešiolikto šimtmečio.

Kaikurie Murillo paveikslai neuždengti. Taip „šv. Antano Regėjimas“, kuris, kaip sako, esąs to didžio dailininko puikiausias veikalas. — visuomet apjuostas besizvalgančių po katedrą turistų. Kitas Murillo paveikslas „Angelai Sargai“ taipgi atviras žingeidžiom akim. Madonos

ir kitos brangios stovylos — visos apdangstytos lelijavai. Gal teks progos pamatyti jas per Velykas. Altoriai nepanašus į mūsiškių, nei kitų šalių šventynių altorius. Geležinės grotos nuo žemės iki pat viršaus juos pertveria. Kai mišias laiko, yra tose grotose vien neplačios durys atdaros, taip kad kunigą matai vien per tarpus grotų.

Ties didžiuoju altorium San Fernando koplyčioje — net dvejose grotose ir pats altorius labai aukštai iškeltas. Aukštais laiptais kunigas turi jin lipti pamaldų laikytų. Žemutinę altoriaus dalį apima šv. Fernando neikainuojamos brangybės sidabrinis karstas argu sark fagas.

Suolų bažnyčioje nėra. Grindys plytinės ar akmeninės. Tik kaikurių altorių pasieniais yra minkšti suolai ir minkšti divonai patiesti. Turbūt kokių nors garsių madonų tie altoriai. Kede galima pasisamdyt už liuso noro auką. Kedės — mažos, pintinės, sudėtos netoli altoriaus. Vaikinas paduoda kiekvienam, kas paprašo ir užmoka. Aš ir išsinuomojau tokią sėdynę mišių laike.

Kaip tik kunigas išeina apsirengęs mišių laikyti, tuoj kitas kunigas įsilipa į artimiausią sakyklą ir skaito išpaniškai — turbūt maldas ar Passiją per visas mišias. Sakyklų yra čia kelios. Nežinau, ar tik per Verbą taip daroma, ar visada. Nėra ko paklausti. Ispanai brangiai apsitaisę, ypač jų senoros bei senoritos, puošniom juodom mantilijom ant galvos užsitaisę, bet kitaip kaip ispaniškai nesukalbamos.

Pas didįjį altorių pats vyskupas laikė sumasu atatinkamom ilgom ceremonijom tai dienai. Vaikai, pasipuošę baltom kamžom iki žemei be

rankovių, bet su nusitiesusiais lyg sparnais nuo pečių audeklo sklypais, laksto po bažnyčią, aukštas palmas rankoje nešiodami. Tokiom palmom, pamaniau, turbūt Kriatų sveikino žmonės Jeruzolimoje tą dieną. Čia viskas taip gyvai primena Kristaus gyvenimo pasaulyje laikus. Vargonų muziką, chorą ir atbalsių chorą sunku aprašyti. Reikia pačiam girdėt, kad gerai suprasti. Plunksna čionais bejėgė...

Po pamaldų visi išėjo. Vyskupą išlydėjo kunigai kamžose ir vaikai patarnaują prie altoriaus — visi bažnytiniuose rūbuose. Maniau, kad tai bus procesija. Bet lauke, — žiūriu visi skirstosi kas sau. Koks ispanas kariškio uniforomoj traukia žmonių paveikslus išeinant iš bažnyčios. Turbūt ir aš ten įkliuvau.

Pasivaikščiojus po palmom ir žydinčiais apelsinų medeliais, užėjau restoranan pasidrūtyti. Paskui, turėdama laiko ir norėdama nors kiek nusikratyti šalčio su didelia sloga, ėjau pėkščia viešbutin per murzinos Gvadaluiviro upės tiltą ir klaidžiausiom siaurytėm gatvelėm. Kai kurios jos taip siauros, jog, kai žmogus joja ant asilo su plačiom pintinėm, nusikorusiom nuo gyvulio kupros abiem šonais, tai reikia prisiglausti prie sienos ir palaukt, kol praeis. Yra ir trotuarai tose gatvelėse, bet tokie siauryčiai, kad vos gali jais vienas paeiti. Tai vis mauru gadynės liekanos.

* . *

Viešbutyje sužinojau garsias Semana Santa procesijas esant vakarais, — prasidedant apie

septintą valandą. Pasilsėjęs, išėjau vakare ir aš į procesijas. Jaučiausi lyg sulaužyta po vakarykščių ekskursijų aplinkui viešbučius ir baiminaus, kaip pritilpsiu viską pamatyti. Žinojau, jog bus ten didelis susigrūdimas. Išeidama iš katedros, mačiau gatvėmis eilių eiles nutiestu suolu, jog nebuvo nei kur praeiti tarpe belakstančių automobilių, arkliais vežamų coches'ų ir asilų vežimų, vežimėlių.

Bet, štai, eidama viena siauryte gatvele, žiūriu, — milžiniškas altorius su didžiū — didžiausiu baldachimu, auksiniais mezziniais papuoštu. Baldachimas atsiremia į altorių ant dvylikos storų paauksuotų lazdų. Po tuo baldachimu milžiniška Dievo Motinos stovyla tarpe daugybės užiebtų žvakių bei gėlių. Stovyla apsiausta lelijavo aksomo brangiai auksu išdabintu karališku rūbu. Jos trenas toli nuo altoriaus tiesiasi, prilaikomas iš apačios nematomais žiūrovų akims dratais. Tasai altorius užima plotyje visą gatvelę, jog žmonės vos pro jį prasispraudžia.

Sekančioj klaidžioj gatvelėj, per pusę kvartalo nuo Madonos — kits panašus milžiniškas altorius, tik be baldachimo ir su mažiau žvakių. Tai nuplakto, erškėčiais apvainikuoto Kristaus didelė sėdinti stovyla. Kristaus veidas reiškia neapsakomą skausmą.

Už valandėlės tie altoriai sukrotėjo, mažuma kilstelėjo ir prasidėjo paradas. Pirmiau neša Kristų, paskui jį — karališkai papuoštą, bet labai nuliūdusią Madoną. Paskui kiekvieną altorių

eina kunigas kopa užsivilkęs. Parado, bet gėlavos uniformose kariškiai žygiuoja abiem šonais altoriaus. Raitelių būrys procesiją veda. Aplinkui altorių ilgu procesijos keliu daugybė vaikų bei vaikinių eina su ilgom storom užžiebtom žvakėm rankose ir keistuose baltuose rūbuose lyg albon. Persijuose šilkinėm virvėm ar plėšiom pintom iš palmių juostom. Ant galvos užsimovę ilgas smailas į viršų, lyg cukraus galvos, kepures, nusileidžiančias ant pečių ir veido iki juostai. Vien tik ties akimis yra mažos skylutės, kad galėtų matyti.

Užpakalyje lydinčio stovylą kunigo eina du laurai juodai apsiausti, su juodom ilgom maskom, basi — nešini kiekvienas juodu dideliu kryžium ant savo pečių. Kitas vaikinys neša kopėčias. Tasai, kai sustoja, pasilypi jomis į altorių ir užžiebta užgesusias žvakes. Kariškių būrys su bubnais tolygio ir tolygio vienaip barškina „trata ta... trata ta... trata ta...“ — lyg pamėgzdžiodami žydu minią, sekančią paskui Kristų ir visatp Jį išniekinančią. Minios — dabartinės Sevilės minios klegės aplinkui — tokį tikrai įspūdį darė.

Dievo Motinos altorių lydi kitas orkestras. Muzika liūdna, perverianti širdį, — išreiškianti išganytojaus Motinos, einančios paskui kankinamą Sūnų, neapsakomą sielvartą. Pats Madonos vaizdas, nors karališkai papuoštas, begalo liūdnas — didžiausias skausmas veide atsipiešia. Suglaustose ranose Ji laiko brangią mezginiuotą skarelę, rodos visai ne be reikalo... Paėjo kiek žingsnių

toji išdidi procesija ir sustojo. Altoriai vėl žemyn nusileido.

Sustojus procesijai, pamačiau, kaip tuos altorius neša. Iš po šilkinių palų, dengiančių altorių apačią iki žemei, iškišo galvas keli pavarge, praktiškai besišluostanti drūti vyrai. Jiems paduoda vandens ar kokios ten giros atsigerti vaikėzas, su ašočiu rankoje prisiartinęs. Tie vyrai po apačia ant savo pečių pasilenkę neša nematomi tuos milžinus altorius, kuomet iš kampų kiti keturi vyrai, baltai ar lelijavai pasipuošę, — maskuoti, padeda nešti savo pečiais tą procesijos altorių. Sunkūs jie, ilgai negali nešti, tad dažnai sustoja. Tokių altorių ir jiems panašių su Nukryžiuotojo figūrom ar kitokiom, Kristaus kančią reiškiančiom, nešioja po kelis gatvėse kas vakarą. Tos stovylos esančios nuo 16—17-o šimtmečių garsių skulptorių darbas.

Jas apnešioja po Sevilles miestą kas metas per visą Didžiąją Savaite, pradedant Verbų sekmadienio vakaru ir užbaigiant Velykų naktį — atminčiai Kolumbo, pargrįžimo iš pirmos jojo kelionės Amerikon 1493 metais.

Seni laikai tai buvę ir sevilliciai per daug jau apsiprato su kasmetinėm Kolumbo pargrįžimo sukaktuvėm. Procesijose minia nedalyvauja.

Senoros bei senoritos savo šeimynos rateliuose ar su kavaleriais iš savo balkonėlių žvalgosi, linksmai besikalbėdamos. Žemai gatvėse tarpe minios švaistosi vaikėzai ar senos moterys su ragžėm riešutu, alyvu, vėžių kaklelių ar saldainių.

Smuklių tarnai pilsto gėrimas sėdintiems su-
juose procesijos žiūrovams. Aplinkui atdaros
plačiausiom durim ir langais smuklės, kavinės pil-
nos žmonių su kepurėm ir kaikurie be kepurii
prie stalų vyno, alaus ar arbatos. Taipgi gatvių
pašaliais besėdinti palei karčemas geria, lydėdami
akimis procesiją. Visi klega, rėkauja, linksmi
šnekasi. Vaikai birbynes rikdo lyg jomarke. Tik
kai pro juos neša altorių, nuėima kepures. Matyt
ir kunigų ispaniškose sukniuose — su togom ir
kardinoliškom juodom kepurėm minioje. Ir jie
tarpe savęs šnekučiuojasi. Tie, regimai, atvykę iš
kitų Ispanijos vietu. Siaip kunigų procesijose
bažnytiniuose rūbuose tik po vieną eina — pa-
skui kiekvieną altorių.

Kaip iš pradžių tie didingi altoriai mane
buvo sužavėję, taip paskiau iš minios išsine-
šiau nemalonų įspūdi. Bet reikia žinot sevi-
liečiai. Gal jie tokiom savo manifestacijom,
fiestom išreiškia savo tikrą dievotumą.

In procesijas visi grūdžiasi, skuba. Suva-
žiuoja net iš visos Ispanijos žmonės jų pamatyti
ir švęsti Didžiąją Savaitę. Jie ir švenčia, kaip
išmano ir kaip jų temperamentas reikalauja. Ir
jie jaučiasi laimingi kaipo tvirti katalikai. Ne
pašaliečiui juos kritikuoti. Visu didžiausios pro-
cesijos būsia penktadienyje ir Velykų visa nakti.

Užvakar — pirmadienyje nuėjau pasidairyti
po Alcazar'a, karaliaus rumus. Bet radau po pen-
kių vakare jau uždarytą. Sekanti rytą — antra-
dienyje atvykstas karalius su karaliene ir tuo-
met rūmāi būsia užrakinti, kol karaliai vėl neiš-

važiuoia iš Sevilles. Bet rumų fantastiškus sodus galima būsia matyt ir karaliau oia begyvenant.

Tuom tarpu
Viso geriausio

II.

Balandžio 14 dieną.

(Mano brolio kun. Justino varduvų dienojė.)

Sunkiai pareina išpūdziai rinkti Sevilijėje. Toli nuo centro. Reikia vis išeit toli pietų ieškot. Aplinkinėse kavinėse vien vyna, alų ar šiaip ką nors geria, bet nevalgo. Geriausios valgyklos, restorantai išprausti kokiose siaurytėse gatvėse, gatvelėse lyg užkaboriuose — sunku jas ir surasti ar pataikyti į žinomą. Eini vingiuota siaura gatvele ir iš tos gatvelės šakojasi į visas puses, kaip vėžio kojos, dar siauresnes gatveles. Dairaisi iškabos vienoj ir kitoj gatvelėj ir beeidamas dažnai atsiduri toj pačioj vietoj, iš kur pradėjai. Keista. Atsitaikė man, kad po kelis syk vis ton pačion vieton išeidavau paklaidžiojus tais vingiais. Pavargsti be galo, kol atrandi atatinkamą valgyklą. Pašaliais kavinėse duoda, kas nori, vėžių kojų užsikasti. Turbūt oia tautiškas seviliečių valgis. Senos bobelės, senukai ir vaikėzai — daugiausia ragazės vėžių kojų nešioja aplinkui kavines.

Kas nori, prie gėrimo nusiperka po kelias ar vieną koją ir taip užkandžiauja be duonos, be nieko su vynu. Apie tas kavines net puikiausiose vietose čia pat prie brangiausių viešbučių matai primėtyta vėžių lukštų. Dar ir kitokias žuvis kaip spirgus pardavinėja — vis be duonos, be salotų, be nieko. Kaip jie gali nuryti!

Aš syki pašaly palei kavinę atsisėdus paprasčiau cafe y leche su bulkele — pan. Duonos neturi, bet pasiūlė šaltų kokių ten žuvyčių. Neėmiau. Kavą gi įpylė į vyno stikleli. Juokinga ir kartu pikta pasidarė, jog po ilgo vaikščiojimo mieste negali gaut be tinkamos valgyklos nei kavos puodelį išsigerti. Žuvin, vėžiais visos gatvės pakviptė. Ir joki žmogų nemačiau ką nors kitko bevalgant ar užkandžiaujant kavinėse kaip vien po trupinėli žuvis, ar keletą alyvų, ar riešutų, ar vėžio ploną šlaunį — be duonos. Aš tu skanskonių nei nemėginu, nors jie gal būt ir labai gerai sutaisyti. Jau pamačius, kaip juos pirštais išima kokia ūgonė iš savo ragazės ir padeda senorui ar senoroms ant stalelio, mane pakrato. Ir kvapsnis nežadina apetitą.

Vaikėčiodama pėkščia dažnai po miesta, stebiuosi, kada seviliečiai dirba. Smuklė prie smuklės. Smuklės abiem gatvės šonais tuč viena prie kitos, vyno pardavyklos, kur stati prie baro geria — ir visur pilna sėdinčių prie stalų — viduj karčemų ir kedėse pašaliais.

Stebėtinas miestas! Gal jie vien Semana Santa taip švenčia? — Bet, kas nuostabiau čia, čia girtų gatvėse nematyt. Tik porą senių mačiau be

miegančių ant slenksčio palei savo ar svetimą casa — namus.

Gitro jaunimo, kaip Amerikoje, nematyt, o nemaža jų matai smuklėse ir prie staliukų aplinkui smukles. Gal tie vėžiai bei žuvų spirgai taip sutaisyti, kad juos greit prablaivina — nežinau, o paklaust nēr ko — nieks nesuprastų. Reikėtų pasigaut kokį žinovą pašalietį, bet turėtum eiti per viešbučius jų paieškoti. Jie dar labiau čionais švenčia Didžiąja Savaite, negu seviliečiai. O jau mūs amerikoniai... kur jų nepamatai pašaliais prie staliukų su bonkom! Ištroškę, žmoniukai, atvyko iš savo tėvynės. Čia gi tokia laimė, — pigus vynas. Ko bereikia!

* * *

Standien po pietų ilipau katedros bokštan. Ilgas kelias, bet laiptų nėra, tai eini lyg prieš kalną lygiu takeliu — panašiai kaip New Yorko Grand Central geležkelio stoty ar 14-sios gatvės požeminių traukinių stotyje po Union Square.

Be vado vieną neleido. Sako atsitaikę nemaža savizudysčių nuo kuoro, tai dabar pavieniai turistai, kaip kad aš buvau, turi pasirūpinti vadą. Nors aš pigundęs neturėjau iš katedros aukštybių skristi lyg karvelis (o jų čia aibiai lakioja) ant šaligatvio, bet ištiesų net su palydovu buvo bangu vaikšioti kaimuriuose mauriškuose balkonuose. Rodos kas tai traukte traukia žemyn.

Ir vadas pasitaikė įdomus žmogus.

Pats buvęs redaktorium Argentinoje, baigęs universitetą, mokąs kelias kalbas be savo ispaniš-

kos. Tik šiek tiek buvo įkaušęs — liežuvis ir
kojos jo kliuvo. To nepaisant jis vis gi žinojo,
ką reikia turistui paaiškinti.

Iš kuoro miestas atrodo žavėtinaai gązus, bet
neperdidelis, nors turis apie 200.000 gyventojų;
namai neaukšti ir visi mažne vienodos spalvos
— balti. Maurų spalva ir architektūra — visur
žymisi. Priešais pačią katedrą užsilikus nuo
seno žydų sekcija. Tenais rodos visai nėra gat-
vių, tik siauryčiai koridoriai. Žydų Sevilėje
dabar nėra. Ir toji miesto dalis, kur kadaise jie
gyveno, perkrikštyta į Barrio de Santa Cruz.
Tenais katalikai nūnai gyvena.

Katedros struktūra turbūt nieko panašaus
neturi į kitas visam pasauli katedras ir šventy-
nes. Užima visą ilgą kvartalą kvadrato. Gotikas
paikiausio rankų darbo su mauriška sena
minareta, kuri matosi iš visų miesto kraštų.
Tos minaretos sienos aštuonių pėdų storio iškilę
viršun per du šimtus penkias dešimtis penkias
pėdas aukščio — milžiniškas kvadratinis triobė-
sys. Sienas dabina it mezginiai gražiausio darbo
arabeskaiai iš akmens. Kur link nepažvelgsi į
tą šventynę, matai vien mistišką didybę ir
puikiausią mišinį mauriško bei gotiško stiliaus.

Nemažiau imponuoja ir taip vadinama švento-
ji varpų šeimyna. Visi turi po krikščionišką savo
vardą. Storiausias vadinasi „Santa Maria“ arba
La Gorda. Plonasai—El Cantor, kits San Juan ir
panašiai. Viso gi toje šeimynoje esama dvidešimts
du nariai — argu varpai. Kitų vardai sunku ir
tsiminti.

Zemyn iš kuoro nusileidę lyg pakalnėn vis į rata, į rata, užėjome vidun. Čia tikra klaidynė tarpe majestotiškų aukštų akmens bei marmūro piliorių, išdabintu aukso gražyiom brangiais bariliefais, arabeskais.

Kiti pilioriai aptraukti lelijavais auksomais nuo viršaus iki žemės su paauskuotais kraštais. Vaikščioji, vaikščioji aplinkui užrakintus geležinėm grotom altorius, paveikslus; negali gerai patėmyti dailės brangenybių per tuos siaurų tarpus. Be to, katedroje tamsu, nes ir spalvuoti langai užtiesti palom šia savaite. Vos įžiūri. Nematyti nei brangių stovylių.

Nuėjom į koplyčią už didžiojo altoriaus. Tenai parodė karaliaus, karalienės ir jų vaikų dovanas katedrai. Aukso vainikas, išsagstytas brangiais stambiais akmenimis: rubiniais, deimantais, emeraldais, perlais etc. Ziedai visoki, kryželiai su akmenimis. Auksinės patenos, brangiai išdabintos, taurės, kryžiai. Koks turtas!

Čia jau Murillo keli paveikslai. Tuos laiko užrakintus koplyčioje, kad koks turistas neišsikirptų, kaip kad su šv. Antano paveikslu čia atsitike. Gal delto ir altoriai su geležiniais pertvarais nuo žmonių ir geležinėm štangom užrakinti. Aplinkui altorius ir pačiuose altoriuose vis tai meno bei dailės brangenybės. Sevilliečiai, ypač savo Murillais labai didžiuojasi ir juos brangina, tad juos ir tinkamai saugoja nuo besažiningu smalsorių.

Iš katedros išėjus, vadas parodė Murillo kapa ir jo vardu sodą — pilną palmų, žydinčių akacijų.

apelsinų, radastų ir kitokių gėlių. Nuo aplinkinių namų stogų balkonėlių — nusidriekę iki žemei žydinti įvairūs geraniumai. Tokių didelių šios rūšies gėlių ir niekur nebuvau mačius — kaip divonai nuo balkonų nusitiesę.

Suoleliai — visi įvairiaspalvio porcelėno mozaika išdirbti, kaip ir visi Sevilės namai ir pats „Magellanes'o" laivas. Tai ir maurų skonio liekanos.

Murillo kapas papuoštas žydinčių gėlių vainikais ir apšodintas gėlėmis po dideliu kryžium. Jis buvęs palaidotas bažnyčioje. Tą bažnyčią prancūzai nudeginę — belikę vien grindys ir kapas. Ispanai gi po to bažnyčios nestatė, vien papuošė žolynais aplinkui savo didžio dailininko kapą ir gretimais užvedė vertą to dailininko sodą.

Iš čia nuvedė mane parodyt tipiškesnę ispanišką kiemelį vidury romantiškų namelių su balkonėliais, pilnais gėlynų žolynų. Siaurytis brukuotas takelis, apžėlęs žole, iš gatvės veda į tą kiemuką argu darželį. Septyni pomarančių medžiai pilname žydėjime kraštais žaliuoja. Vidury — apvaliai plati kolumna iš žemių gėlėmis apšodinta ir apjuosta tokios jau rūšies suolais.

Cia septyniolikto šimtmečio kavalieriai gerdavę su senoritom popietinę kavą. Tame darželyje Lope de Vega parašęs savo garsią „La Estrella de Sevilla". Jam priklausė ir tas darželis su aplinkiniu nameliu, kur senoritos dabar, matyt, pro balkoną, kava vaišinosi, besizvalgydamos į žingeidžius turistus.

Kiek žingsnių nuo ispanų didžio rašytojo bu-

veinēs, siauryčiu takellu, — vos dviese greta isite-
kome, — užėjome į Rue de Rodrigo Căro, garsiausio
Sevillės istoriko namelį; kuriame jis parašė; lyg
dainuote dainuodamas „A las ruinas de Italica“.
Aplinkiniuose namuose, ypač Murillo sode dar
tebestovi romėnų sienojų griuvėsiai, kaip bepali-
ke. Bet jie atskiriai neriogso. Cia jie susilieja į
viena sieną su dabartinės Sevillės gyvenamais
namais.

Tuo pačiu žygiu turėjau progos pamatyti ir
keisčiausią garadžių — tvartą.

Nuvedė mane palydovas parodyt seną ir vie-
ną gražiausių mauriškų mozaikų iš spalvuo-
to porcelėno. Sienos mozaikinės — kaip staklėm
išausti marginiai. Viršuje ant vienos koliumnos —
švento Antano su Kūdikiu Jėzum paveikėlas,
ir mozaika išdirbtas. Grindys mozaikinės, tik pla-
tesnėm porcelėno plytelėm išdėtos. Gi to stebė-
tino namelio gyventojai — viename šone mulas
su asilu, nekreipdami dėmes į svečius vakarie-
niauja iš savo rindų. Kitame už pertvaro — stovi
moderniškiausias automobilius.

Vieni stebūklai toje Sevillėje! Cia, anot vado,
— viskas pele mele. — Žmonės gyvena pele mele
— turčiai tarpe bėdniokų ir atbulai. Gatvėse
greta maišosi moderniškiausie automobiliai, mulų
karavanos, asilų ricieriai, gatvekariai argu
ispaniškai sakant „tranvias“ etc., etc.

Cia jau didieji viešbučiai, prieš juos aukštos
palmos linguoja plačiais lapais, fontanai vidury

fantastiškai, žaidžia saulės spinduliuose. Suolai išmarginti mozaika. Štai iš to parkelio eina siaurytės gatvės visais kraštais. Ten grūdžiai, malasi, automobiliai, tranvias'ai, asilų vežimėliai, arklių karietos, mulų traukiami vežimai ir pėsčių žmonės — turistai, cigonai, visokie pirkliai, nešimajimaišais ant galvos bei garsindami savo prekes.

Gatvinės dirbtuvės—primityviškiausios:—batsiuvių, kalvių, dailidžių — tokios, lyg Kristaus laikuose kad buvę. Čia jau greta krautuvės—nedidelės, tiesa, — pilnos paskiausios mados daiktų. Čia jau krautuvėlės rytiečių, kokias mačiau Bucharoj ar sename Taškente. Tik skirtumas bus toks, jog gatvės iš viršaus neapdengtos, kaip Bucharoj ir tenais nėra tokio mišinio. Sartų bazarai sau, o europiečių krautuvės sau. Bet vasarą ir seviliečiai užlaidžioja audeklais savo siaurasias gatves išviršaus nuo saulės kaitros.

Sevillėje gi, nors nėra azijatų, bet atrodo pusiau rytinių tautų, pusiau europiečių miestas. Yra ir plačios keliom eiliom apsodintos medžiais gatvės promenada, su gausybe įvairių žydinčių pašaliais gėlių. Bet ir tos nelivotos nuo asilų, ozių bei mulų ir net jaučių traukiamų vežimų. Bet tame įvairume randi malonų ramumą. Vienodis greit nusibostų. Čionais pamatai viename mieste visos Andaluzijos gyvenimą ir papročius.

Gyventojų būdai labai atatinka ir klimatas—ar, teisingiau pasakius, gyventojai klimatui. Štai pavasaris, pusė balandžio. Vakarais ir naktimis šalta—šalčiau gal, negu New Yorke šiuo laiku. Diena karšta, saulė kaitina. Vasaros labai karštos, sako.

Sevilliečiai savo patio'us apsidangsto audimais iš viršaus ir daro siestas juose po palmoms per dieną. Vėsis vakarais išeina į kavines išsigerti vyno ir pasižiūrėt ten pat ūjonų šokių. Toks klimatas juos lepšiais padaro. Jie nenor net svetimų kalbų pramokti, nors labai stengiasi turistus savo miestan patraukti. Ir suprantama, turistai daug turto jiems atgabena ir palieka. Su tais turtais lengviau jiems po palmomis snuzti.

Juokingai man išsitarė El Patronato Nacional del Turismo biūre Sevilėje, kuomet užėjau pasiteirauti, kaip pasiusti savo bagažo dalį tiesiai Lietuvon iš Sevilės. Angliškai bei prancūziškai sukabtas oficialas nusišypsojęs pareiškia: „geriau padarysi, apdraudus savo bagažą, pasiųsdama pražuvimui. Tiek rubežių su muitinėm per visą Europą, kol pasieks Lietuvą — per brangiai atsieisia. Galop, iš Sevilės nežinaš nė kaip, nė kur ten siusti. Paklauskit, esą, ekspedicijos kompanijos apie Lietuvą. O jie be abejonės nustebę paklaus, ar tai nauja tabako rūšis, ar kokia nauja negirdėta šokikė toji Lietuva. — Jiems tik tabakas, vynas ir šokiai terūpi“...

Ar tokia nuomonė yra teisinga, nežinau. Bet kol kas nesutikau Sevilėje žmogaus, kurs būtų girdėjęs apie Lietuvą. Net tas mokytas, buvęs kadai redaktorium, mano palydovas katedros bokštan, nebuvo girdėjęs.

Bėvaikščiiodama aplinkui namus matau gražiausių patio argu kiemelių, vedančių į gyventojų buveines. Palmos, gėlynai jauklame pavėsy jaukliai žaliuoja, fontanai šlaksto augalus ir orą vėdina. Vienas gražiausių, kaip modelis visiems pa-

tio'ams, sako, esąs pavargėlių dvasiškių prieglaudėje—Patiodel Hospital de Venerables Sacerdotes.

Užėjova ten su palydovu. Prieglaudos vyriausis kunigas maloniai parodė tą mistiškai artistišką daržą. Vakaro prieblandoje jis tikrai pilnas misterijų atrodė.

Sienos, koridoriai, arkados, sėdynės — viskas puikiausia mozaika išdirbti. Mozaikiniai paveikslai, tropiškos gėlės — įvairiausios. Indomiausia gi bei artistiškiausia fontana viduryje kiemo. Jos kraštai susiejaurina žemyn panašiai lyg laiptai, tik tie laiptų skridiniai čia prisodinti gėlių, žaliu-
mynų. Sienelės marguoja įvairiausių spalvų įvairiausiais raštais išdirbta porcelėno mozaika. Čia jau sėdi ant mozaikinio suolo dailininkas ir patamsėje piešia fontanos modelį.

Malonus namų šeimininkas prašė, kad ateičiau dieną dar pažiūrėt tu dailės stebūklų. Jis viską man parodysias. Ypač jam rūpėjo parodyt jų Capilla su brangiais paveikslais. Žadėjau ir turėsit dar užėiti, tik sekančią dieną dikičiai sunegalėjau ir tą atsilankymą atidėjau toliau.

Visa krūvon suėmus — patio, gėlynus, fontaną ir apjuosiančias sienas su kolonadom, arkadom bei ispaniškais balkonėliais ties kiekvienu langu, išeinančiu į patio, pavargėliai Sevillės dvasiškiai turi idealiausią pasilsėti vietą. Ir pats mano vadas atvirai paaiškino. Esą, kunigai be šeimynų gyvena, tad reikia, kad jie galėtų gyventi gražiose vietose, kur jaukiai besijaustu.

Teisinga nuomonė. Ei, deja, kaip priešingai lietuviai nuomoniauja!

III.

Balandžio 15 diena.

Einant gult, išspanaitė kambarinė atnešė man laišką iš Patronato dėl Turismo, kur vakar palikau jiems savo buveinės antrašą. Pertraukiau rašyti išpūdžius apie vakarines Semana Santa procesijas su nešiojamom Madonom, Kristaus įvairiom stovydom etc...

Skaitau Jūsų laišką, už kurį labai labai ačiū. Negalite, Kunigėli, nei įsivaizduoti, koks tai susiraminimas bei málonumas sulaukti žinelių nuo savo prietelio ar draugo bėgyvenančiam svetimėj šaly, tarpe vienu svetimųjų. Pasiistengsiu pasi- naudoti visais patarimais Jūsų laiškely ir, ką ma- tysiu, parašysiu, tik nežinau ar Jums bus įdomios tos mano naujienos. Skubotai rašau, — vis rūpi kas nors neregėto dar pamatyti, nauji išpūdžiai užtrina pirmesnius ir daug ką netyčia — per skubotumą apleidžiu.

Iš įdėtos atvirutės matysite, kad aš gyvenu kaip, nelyginant, Aleksote — už Guadalquiviro. Tai garsus Sevilles priemiestis Triana, vienu andaluziečių ir dalinai cigonų užgyventas.

Pėkščiai netoli centran nuėiti, kaip jau apsi- žinau su miestu. Net vakarais nebaugu. Ši vaka- ra iš procesijų apie devintą valandą pėkščia parė- jau. Žmonės neužkabinėja. Paklausi kelio, noriai pasako ispaniškai, kaip eit ar net dažniausiai pa- lydi. Ypač labai mandagus policistai ir tramvajų konduktorai.

Savo pasportą viešbutyje užsimaldavau. Pas Amerikos konsulą nebuvau. Jei tikrai reikės, nueisiu. Pilnas miestas bežiopsančių pašaliečių ir ispanų iš kitų miestų. Automobiliai, mulų karavanos ar šiaip po vieną mulą įkinkytų vežimų, asilų ir vaikežų traukiamų vežimų — maišosi visur pro viens kitą prasilenkdami. Tikras pale mele, kaip ir žmonės, struktūros čionais pele mele.

Indomus mano kambarėlis. Nors be didelių patogumų, bet švarus ir žmonės labai rūpestingai manim. Dvi damos iš Madrido, mokančios prancūziškai ispanės, — nuoširdžios moterėlės; tarnaitės gi nors prie širdies jas dėk. Iš akių skaito norą. Tik vargas: — šnekame kaip žąsis su višta.

Kambarys pigus—15 pesetų dienai. Šią savaitę bus brangiau. Kiek?—nežinau ir neklausiau. Tad, nors po Velykų ir kitur galėčiau persikelti, vargu tą darysiu. Čia viską galiu palikti ir nerakinta. Geri katalikai, neapvogs. O nuo svečių kambarių užrakinu ir rakta palieku pas šeimininkę.

Triana viešbučio kaiminystėje, kaip paskui patyriau, irgi ne vieni tik asilų tvartai. Skersai gatvę priešais mano balkoną viename šone — gražus kiemas su medeliais ir vienuolių vedama vaikučių prieglauda. Rytais, po pietų ir vakarais girdžiu, būdama savo kambarėje, vaikus bendrai, balsiai besimeldžiant ir jų giesmeles. Kitame šone — Triana Cino — vasarinis kino teatras be stogo, o už jo — minėti asilų bei mulų tvartai. Visi tie triobėsiai skaisčiai baltos spalvos, padabinti lazuliais — spalvuoto porceleno įvairiais

marginiais. Yra čia ir ispaniškų cafe'ju, kur ypač vakarais andaliuziško lermo netrūksta, bet peštynių negirdėt. Tačiau ir tie nameliai iš lauko gražų reginį akims teikia, puošniai lazuliais išmarginti. Aplinkui — alyvų medžiai malonia žaluma iškaišo tarpus. Iš savo kambario antrame aukšte turiu ne vien gražų reginį i miestą ir katedrą, bet nuolat girdžiu ir jos varpų kokią tai skundžiai skardžią viduramžių muziką, kokios niekur kitur negirdėdavau.

Visą suėmus krūvon, Triana daro jaukų, malonų ispūdi. Ir aš džiaugiuosi nūnai, jog likimas atbloškė mane apsigyventi šitame viešbutyje, o ne kur nors miesto centre. Miesto centre šią savaitę ir turizmo laikotarpiais, kaip žinote, daugiausiai amerikonaί ir kitų šalių ekskursantai besišvaisto. Trianoje gi — aš matau gryną Andaluziją su visais jos tautiniais papročiais ir tipiškiausiais vaizdeliais. Turėdama daugiau laiko bei progos, parašysiu Jums, Kunigėli, plačiau apie savo dabartinius kaimynus andaluziečius. Indomų jie — simpatingi ir prielankūs naivūs žmoniu-kai. Bėdniokai daugiausia čia gyvena. Bet visomet linksmi, patenkinti, švariai apsitaisę. Iš jų kūklių senovinių, — gal dar arabų jiems paliktų namelių ir primityviškų dirbtuvėlių, eidamas pro šalį, girdi pralekiančius andaluziškų dainelių ar giesmių garsus, kartu su kanarkų čiulbėsiais iš aplinkinių balkonėlių. Vienu žodžiu — malonu čia gyventi.

Adios! — Iki kitam laiškui, Kunigėli.

IV.

1980 m. balandžio 16 d.

Didysis Kekvirtadienis Sevilėje.

Katedron pasivėlinau pamatyti karališką šeimą. Pamaldos pasibaigė dešimtą valandą ir karaliai su infantais išėjo. Mačiau vien, kai atidarė milžiniškas jiems duris prie Kolumbo kapo ir raudonu pliušu nutiestą taką, vedantį nuo tų durų į didįjį altorių, kur jiedviem buvo pastatytos greta dvi plušinės kedės žemiau kardinolo sosto. Paduškėlės padėta atsiklaupiti. Brangus divonas dengia visus laiptus ir visas grindis apie tą altorių. Ir grotos čia paauksuotos lygiai kaip sostai bei kedės. Koliumnados argu pilioriai aptraukti raudonu pliušu su aukeiniais dryžiais ir kutais. Koks puošnumas, kokia brangybė apie tą altorių! Būčiau dar suspėjęs ir išdidžius katedros maldininkus pamatyti. — Atėjau dar kur kas prieš dešimtą. Bet, kol surašau, kur pamaldos laikomos—ir buvo po viskam. Mačiau tik gvardijos baltas strauso plunksnas ant kepurų, išlydint karališkąją šeimą. Kardinolas, arkivyskupai ir pralotai regalijos rūbuose švaistos po bažnyčią; nežinau, kur jie sustos. Toks milžiniškas ir puikus triobėsys! Bet ši vakarą palei tabako pabrūką pats karalius vadovaus procesijoje. Dar gal teks progos pamatyti. Jie nematysiu pro minias, bus gerai ir taip. Visgi stengsiuos!

Eidama namo po pietu, bet be pietu, užsukau į keletą bažnyčių. Žmonės meldžiasi prieš parėdytą altorių su daugybe žibančių žvakių — t. y. prieš Viešpaties kalinę. Malonus kvapsnis pasiskleidžia po visą bažnyčią nuo apelsinų, radastų bei akacijų gėlių. Tik niekur, — net katedroje nerėdo Kristaus kalinę kaip kad Amerikoje — su daugybe aukštų gėlių, medelių.

Čia kukliai maži trumpi bukietai išprausti tarpais žibančių žvakių skaniausiu kvapsniu pripildo šventynę. Vienoje bažnyčioje radau bestovintį karaliaus gvardijos būrį. Pasimeldę, jie išėjo gal kiton bažnyčion. Mieste tikra spūstis, krautuvis nuo pietų užsidarė. Žmonės susispietę kavinėse ir gatvėse grūdžiasi — kai kur sunku ir pėrci per gatvę.

Moters — ispanės daugiausiai juodai apsitaisiusios. Bet ir katedroje mačiau parašą kelioms kalbom, įsakant ispanų moterims ateit į bažnyčią juodai ar šiaip tamsiai parėdais apsirėdžiusioms. Kas ateitų su apnuogintom rankom ar kaklu, ta bažnyčios tarnyba turėsiant išprapūyt laukan, kol neateis tinkamai apsitaisius. Taipgi su trumpom rankovėm moteriškė negali priimti Komuniją.

Aš nė nemėginau dar. Šiandien po Verbai pirmą kartą nuėjau mišiu išklaudyti ir tai ant pabalgos. Paklausiau šale sėdinčios moteriškės, atrodančios pašaliete, prancūziškai, ar buvęs karalius šn karaliene ši rytą katedroje. Ji, sėdėdama prie pat karališko altoriaus atsako — nežinau, nieko negaliu suprasti, ar čia tik prasidėjo ar jau pasibaigė ceremonijos. Toks ceremonijų įvairumas ir žmo

nių bei dvasiškijos ruolinis besišvaistymas po šventynę — ten ir atgal pašaliečiui nebesuprantamas.

Kuomet šiandien visiems sevillečiama didelė šventė ir puota, aš likau be pietų visai. Visos valgyklos prisigrūdė — nėra vietų. Užėjau užkampiausią „Munchen“ — grynai ispanišką restoraną garsiname Pasaje di Oriente. Radus kėdutę, atsisėdau prie stalėlio, bet pietų nesulaukiau. — Vienas patarnautojas alsuodamas nešioja alų aplinkui, o alkani žmonės lai palaukia. Palaukus suvirš valandą nuo pirmos iki po dviejų (kaip prieš pirmą ateini, pietų negauni — dar nepagaminti, liepia palaukt) ir net nedasiprašius, kad bent lėkštę atneštų ir menų, išėjau.

Pakeliui viešbutin nusipirkau čekoledos plytelę ir dar pamėginau užėit į kelias Cafe, kur mačiau moterų becinant. Paprašiau bent sūrio su duona gabalėli. Neturi nieko užsikąst. Tad vienos kavos ir vyno stiklelį išsigėrus ėjau viešbutin čekoliados užsikąsti. Vakare, einant guilt, gal gausių kavos su toastu viešbutyje. Bet šiandien nei tu prancūziškai sukalbamų damų čia nematyti, nei kambarys mano neaptvarkytas. Visi turbūt švenčia. Eisiu švesti ir aš, kiek kambaryje pasilsėjus. Mat ir su pinigais prisieina pabadaut Sevilleje.

Beje, šiandien iš katedros užėjau į Turismo biūrą. Padavė man Jus prisiųstą „Literary Digest“. Labai Jums ačiū. Sužinojau, jog pas Amerikos konsulą nereikia malduotis, bet reikia vien nueiti pas Gobierno civil pasportą parodyti, kad

savo antspauda pridėtu. Labai mandagiai priėmė (pas jį patį nebuva, tik jo kanceliarijoj ir rekomendacijos laiško nerodžiau). Pašportą aprūpino ir dabar be užsimaldavimo galiu po visą Ispaniją važinėti per visą metą. Metui pasibaigus, reikės iš naujo užsimalduoti. Labai mandagus čionais oficialai. Pirma negu parodžiau pašportą, senor'as paprašė atsisėsti, mandagiai paduodamas kėdę. Ne taip, kaip Amerikoje ar seniau Lietuvoj.

Po Velykų po bulių galėtinių ir ferijų — kermošiaus trauksiu iš Seville su visu kraičiu. Kankynė čionais be kalbos ir be restaurano viešbutyje.

Bevaikščiodama po miestą sutikau vieną bendrakeleivę nuo Magallanes'o. Paklausiau, kaip jai patinka čionais. „It was the most foolish thing to come here this time of a year“ — ji atsakė. Ir ji nerandanti, kur papietauti. Ji centre miesto gyvena viešbutyje, pasirūpinus kambari š anksto dar Amerikoje. Bet toloka pareit, o kitur nerandi valgyklų arba, radęs, neįtelpi, kaip kad aš neįtelpau. O tiek čia manęs, ir tiek daug tereikia!

Gal ir Velykas prisleis taip prašvęsti — su pasninku.

Na, aš visgi jaučiausi laiminga, turėdama jauką kambarėlį, kur bent galiu ramiai pasilsėti, sugrižus iš savo ekskursijų po triukšmingą miestą. Triana viešbučio šeimininkė, senora Diaz man pasakojo, kad tą pačią naktį po mano atvykimo čionais, su didele širdgėla turėjus atsakyti vieta dar daugeliui turistų. Bet vieną ispanų

šeimą nieku būdu negalėjus atstumti. Atvykę jie jau po 2-jų nakčia. Visi taip susinervavę buvę, nerasdami niekur sau patalpos, jog turėjus jiems užleisti nors laukiamame salionėlyje pernakvoti kedėse. Senorui, tos šeimos tėvui prisiję ir gydytojas tuojaus pašaukti, taip blogai jis jautęsis, o paguldyt nebuvę kur. Ryte po tokios nakvynės, jie savo automobilu išvažiavę namo, palikę visas Semana Santa iškilmes Sevilleje.

* * *

Sevillės Didžiosios Savaitės visas iškilmes nei nesikėsinu smulkmeniškai aprašyti. Vien stambesniais bruožais apipiešiu tą garsiąją Semana Santa

Prisižiūrėdamas puošniausiom ispanu stovydom, nešiojamom po miestą procesijose, pastebi, jog čionais menas bei pamaldumas glaudžiai viens su kitu jungiasi. Bendrą vaizdą gražiausiai pavairina brangus stovylų parėdai, taipgi penitentų argu atgailaujančių asmenų keisti rūbai su aukštom kepurėm, dengiančiom veidus. Mano nauji pažįstami ispanai tvirtina, jog Sevilleje per Didžiąją Savaitę apnešioja po miestą trisedešimts šešias šv. Panelės išpuoštas stovyklas ir penkiasdešimts keturias Kristaus Kančios. Tie brangus skulptūros paveikslai — tarpe daugybės gėlių bei žibančių žvakių, kaip nelygu milžinai — altoriai vadina mi „Pasos“.

Dideles iškilmes Katedroje nesunku išivaizduoti, nors čionais ir pats karalius su visa šeima,

gvardija bei aukščiausiais valdžios vyrais dalyvauja. Maždaug visose Katedrose panašias apeigas galima pamatyti. Tačiau „Semana Santa“ Ispanijoje turi tokį nuosavą tautinį atvaizdą, kuriam panašaus nėra, visame pasaulyje.

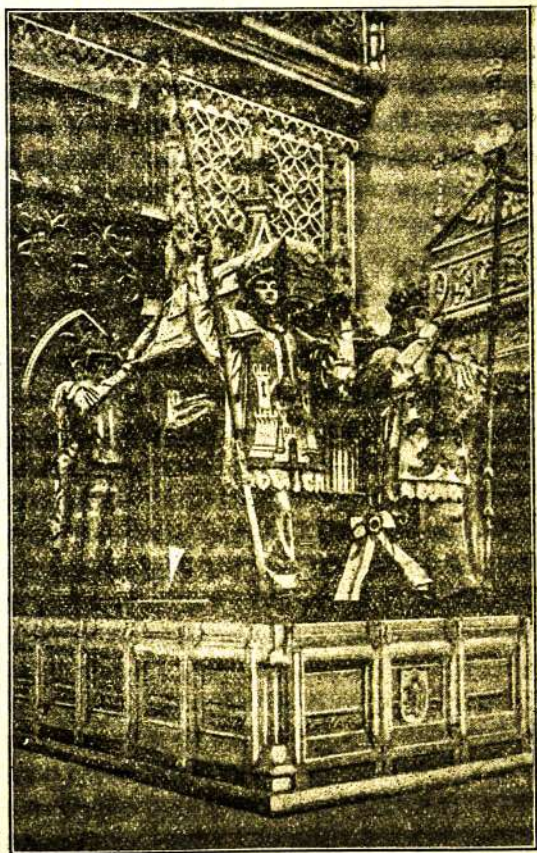
Jau nuo 15-to šimtmečio ispanai Didžiąją Savaitę švenčia, taip sakant, išorinėm — už bažnyčios sienų iškilmėm, ir toji procesijinė dvasia išsivystė žmonėse su geriausiom pasekmėm. Nepaisant minios triukšmo šiais atvejais, vėžiukų, žuvyčių bei palmų riešučių pardavinėjimo procesijų žiūrovams, Ispanijos žmonių sielose glūdi giliai išsąknyjusi gera ypatybė, atatinama tikybiniam idealui. Andaluzuose ypač, pro tas kaip ir stambeldiškas manifestacijas aiškiausiai ryški gilus tikėjimas, pamaldumas bei entuziazmas. Kūliausių kaimelių brolijos stengiasi kas metas pukičiausiai aptaisyti savo stovyklas toms iškilmėms. Kiekvienoje jų procesijoje eina būriai basų maskuotų peitentų, kurie gyvenimo vargų, nelaimių prispausti, darė įžadus su kupina tikėjimo bei vilties širdžia. Pats jų vaizdas atrodo kaip ir gryniausio sielos pamaldumo giesmė.

Tikybinį atvaizdą gyvai papildo tradicijiniai paminklai su istoriniais bei legendiniais ruožais. Ir visa tai sudaro naują, jaudinančią atmosferą. Už vis stipriausiom istorinėm tradicijom pasizymi daugybė brolių, isikūrusių 14-tame ir 15-tame amžiuojse prie Gildų ir kitų. Stebūklų ar pasakų poetinė tradicija, apsiaučianti sulyg žmonių supratimą tuos nešiojamus „Pasos“, bežygiuojančių paskui tuos paveikslus atgailaujančių didelių

skaičiai—visa tai palieka žiūrovo vaizduotėje liūd-
na, išdidų ir neišdildomą reginį. Netruksta ir
juokingų bruoželių tose procesijose, pavyzdin,
kaip išdaviką Jūdą akmenuoja, kaip Kristaus
kankintojus vaikai olbija „žydais galvažudžiais“.
Nepamirštas nei Pilotas, kuris iš baimės netekti
aukštos vietos pasmerkė Išganytoja.

Nesilpniau atsipiešia tikyba ir jų aukso gady-
nės skulptūroje. Valladolidas imponuoja savo
gausiom June'o ir Hernandez statulom; Murcia
— Salcillo „Pasos'is“; Malaga — savo Mirštančiu
Kristum Mena darbo. Sevilė gi figuruoja visa
didžia nuosava mokykla — dailininkų Montanes,
Mesas ir Roldanes, Astorgas ir Cornejos, taipgi
Cepadas bei Hita del Costillo tvariniais.

Tuos brangius skulptūros paveikslus Didžiojoj
Savaitėj artistišakai dabina ir puošnus aksomo
parėdai, išsiuvinėti aukso bei sidabro marginiais.
Šiais papuošalais vvrauja andaliuziečiai kurie
ypač mėgsta savo Madonas kuogražiausiai bei
sumanjausiai aprėdyti. Tokie adatos, vašelio
ar virbalų išdirbiniai irgi turi savo istoriją. Se-
villiečiai tvirtina, būk baroque draugijų stiliaus
siuviniai buvę nustelbti paskiau renaissance'o
madomis. Tačiau tuose Sevilės rankų darbe-
liuose .nūnai sunku būtų atskirti minėtos mados,
kadangi stovylų parėduose jos taip mišriai susi-
pyne ir, be to, dar žymus byzantenu bei gotų pa-
vyzdžių priemaišiai, ypač išsiuvinėtuose apsiaus-
tuose. Tų gadyinių stiliai aiškiai matosi aukso
vainikuose, lazdose, urnose bei kandelabruoe,

Paminklas Kolumbui Sevilēs Katedroje.

Vyriausias gi Semana Santa procesijų gaivalas tai patys Ispanijos žmonės. Jie nevien tas gražias iškilmes rūpestingai puošia, bet ir patys visa širdžia veikliai jose dalyvauja. Tam tyčia jie organizuoja savo draugijas, kurių uždavinys — papuošti stovyklas ir panešioti miesto gatvėmis. Tame darbe jaučiamas malonus naminis ryšys procesijų rengėjų tarpe. Kišk tai naktų be miego praleidžia šaltoj senojo šventynėj tie, kurie aptaiso stovyklas, žvakes, kaišo gėlėmis, apgalvodami visus puošos dalykus iki smulkiausio blizgučio, kaspinėlio; o vėl tie „pasos'u" nešiotojai... Kokių tikybinių jausmų vedami apsiima geriausiais norais kiloti ant savo pečių tas sunkias struktūras kaip ir milžiniškus altorius, žygiuodami šiurkščiausiais kankinančiais gatvių brukais ir liedami prakaitą! Ar toje torturinėje esenoje negalima nepastebėti tobulos ruošos lygsvarai išlaikyti.

Kai tuos altorius neša, stovylos juose atrodo lyg gyvos esybės ir, tarfi, pačios savaimė juda — lygiai, ritmingai, liedamos savo glamonėjančiomis rankomis ar apsiaustais namų balkonus, žydinčiom gėlėm bei palmom išpuoštus. Juk nešioja procesijose mažus altorėlius ir Lietuvoje, — daug kartų pati mačiau. Dažniausiai keturios merginos neša viena altorėlį ir kelios eina paskui, kad, pirmoms pailsus, kitos galėtų jas pavaduoti. Ir tai tik aplinkui bažnyčią rato tolyje. Tačiau koks skirtumas tarpe mūsų ir Sevilės paveikslų nešiotojų eisenos! Pas mus tie maži, rūtom, bijūnais ar jurginiais apkaišyti altorėliai procesijos

— svyruoja, linguoja, šlubuoja, net liūdna i juos žiūrėti. Sevillėje gi didžiulės sunkiausios figūros aut milžinišku papėdžių paremtos ir aukštai iškeltos žmonių pečiais, daro ispūdį lyg karaliai, kad visoj savo prakilnybėj žygiuotu nenuilstamai ilgiausiomis, aštriais akmenimis brukuotomis miesto gatvėmis. Toli dar mums iki ispanų susiklaueymo, mankštos bei tvarkos!

Andaluzijoje matosi draugijose du labai charakteringi reiškiniai: — vienas procesijų dalyviuose, kitas žiūrovuose. Pirmieji vadinami „nazarenais“ aržų penitentais dėvi ilgas dažniausiai juodas, baltas ar lelijavas tunikas, perjuostas plačiais, iš palmų nurazgiotais diržais, apsiave sa ndalais ar lengvais pantapliais, užsimovę emailas sieksnines kepures su maskom. Kolei atgailauja dar, jie nešioja šiurkštų drabužių ir dažniausia vaikščioja basi. Po atgailos jau jie pasi-puošia brangiom spalvuotom tunikom, atatinama avaline ir kepurėm, nors tokios jau mados kaip pirmieji, — ir neša kiekviens po užžiebtą ilgą žvakę, atrėmę į savo šoną aukščiau liemenio. Nakties tamsoje tie „nazarenai“, maršuodami poromis lėtai paskui savo artistinius altorius (pasos'ue) labiau primena kokius keistus vaidy-las, negu gyvus žmones. Kiti procesijose „naza-renai“ panašioj tvarkoj neša savo draugijų ženklus bei vėliavas.

Procesijai beeinant, iš tarpo žiūrovų pasigir-šta giesmių melodijos — liūdnos, malonios. Tom giesmelėm argu „saeta“ garbinama savose sto-vylose išreikštą Kristų ar Jo Motiną. Jos susta-

tytos pačios liaudies poetų jausmais ir labai gražiai skamba. Sevillėje, pavyzdžiu, dažnai vakinėse Semana Santa procesijose tekdavo šgirsti sekanti giesmė:—

„Jesus del Gran Poder“:

„Donde va, Hermoso clave,
canunando er guen Jesu;
tre veses te vi cal
ya no puedes con la cru
siendo tu del Gran Pode“.

Lietuviškai maždaug tie žodžiai reiškia:

„Kur eini taip nekaltas
brangus Jezau, kad būti nukryžiuotu;
tris kartus mačiau Tave puolanti,
po Kryžium, kuri Tavo jėgos taip skaudžiai išmėgino,
nors Tu esi visagalis“.

Tom „saetas“ žmonės pritaria su didžiausiu pamėgimu bei entuziazmu. Ir šioji iškilmų dalis bene bus gražiausias Semana Santa iškilmų bruožas andaluzuose.

V.

Balandžio 18-a d.

Kaip matote iš datų, nespėju kasdien parašyti ispūdžius. Jų begalės, per dieną nuvargstu po akmeninį bruką besidaužydama, vakare — sugrižus viešbutin, nėra geros šviesos, nei jėgų. Issigėrus puodelį kavos, reikia vien kopti lovon ilsėtis. Be šviesos nėra kaip nei ispaniškai pasimokyti, o be tos kalbos žmogus čionai nebylys esi.

Užvakar, pasiuntus Jums ilgesnį laišką su atvirutėm, išėjau dar vakarinių procesijų pamatyti. Sakė pats karalius su karaliene jose dalyvausią.

Nuvažiavau pas garsųjį Tabako pabirką, iš kur turėjo tos procesijos prasidėti. Pabrikas nepanašus į jokią dirbtuvę. Tai puikus buvę karališki rūmai arti puikiausių viešbučių—Alfonso XIII ir kitų panašių. Žmonių plazoje radau nedaug, tad nuvažiavau palei katedrą, kur daugiausia triukšmo esama šią savaitę. Ir tą vakarą čia triukšmo, klegėsio buvo kur kas daugiau, negu palei Times Square New Yorke prezidento rinkimų naktį.

Insimaišius minioje, dairausi kai nebylė ir tēmiju minios nuotaiką. Palei visas kavines, — o jų čia be skaičiaus — apsėdę kedės prie staliukų geria vyną, alų, kai kas kavą. Gatvėje priešais Katedrą pilna kedžių, tik mažas takelis procesijai paliktas. Bet, kad ir jo nieks nesaugoja, tad pardavėjai vėžių, kokių ten žuvyčių, sardinkų, re-

šutų, pyragaičių, ragazes prisikrovę, švaistosi, rėkauja, garsindami savo prekes ir siūlo sėdintiems žmonėms.

Stai ir procesijos milžinas altorius aukštai iškeltas atnešama. — Dievo Motinos Sėpulingos brangiai išpuošta stovyla. Ją lydi panašiai kaip pirmiau mano aprašytose procesijose.

Kiekviena Sevilles parapija stengiasi pralenkti kaimynes parapijas savo stovylų brangiais papuošalais, nešiojamų altorių įdomybe. Minia gi mėgsta visas pamatyti, tad visur ir spiečiasi, kur tik pastebi procesiją ar žino iš anksto, kuriose gatvėse bus nešiojamos stovylos.

Bet seviliečiai ir jų svečiai spiečiasi vien kaip į kermošių ar cirka laukuose. Rėkauja, klega aršiau kaip žydai sinagogoje. Vaikai birbynes rikdo, kiti suaugę vėžiukus lukštena, siurbdami ką nors iš stiklelių ar didelių stiklinių. Kai stovylą pro šalį praneša, vyrai nusiima kepures, pažiūri ir vėl klegasi savoj linksmoj draugijoj prie stiklų, bei užkandžių. Kiti pamiršta net kepurę nusiimti.

Inešė su bubnais bei muzika vieną stovylą katedron. Vėliau kita atnešė su tokiom jau ceremonijom, prie tokio jau klegėsio. Triukšmą bei riksmą papildė bėskrajojančių viršuj aeroplanų ūžimas.

Jau porą valandų stoviu, besidairydama, ar nepamatysiu karalių Alfonsą su jo žmona. Įdomu buvo patirti, kaip minia juos sutinka, tad kantriai laukiau, nors nuo ryto nevalgius — niekur negalėjau įsisprausti.

Viskas ir visur užimta belaukiančiu. Kiti bilietėlius valgyklon turi išsiėmę visai savaitėi, bet ir tie nepritelpa. Na, tiek to — by tik daugiau ką paregėti. Tačiau jau ir kita valanda prabėgo, o karalius kaip nematyt taip nematyt. Et, palikus jį Dievo globai, nuėjau save gelbėti nors koku užkandžiu.

„Toli toli siaurytėm vingiuotom gatvelėm eidama, žiūriu parašyta Coca Cola. Pamaniau, gal bus amerikoniška užėiga ir nors duonos riekele ten gausiu su Coca Cola. Inėjus vidun, radau tik viena belaukiantį vakarieniš. Džiaugiasi. Tačiau, kol atnešė valgį, prieš jo ilgokai čia pasėdėti...

Ir tai gera,“ nors kojos pasilsėjo. Mat čia toks jau keistas paprotys šioje savaitėje, jog, kol valgykla pilna neprieigrūdžia, nieko negausi. Paskui suskaito kiek žmonių ir, turbūt, kai neturi į valias pasigaminę, viską atliešia, atmiešia.

Sriuba buvo kai vanduo, uždaryta aliejum. Zuvis šalta, špinakas ir turbūt atskiestas. Vien duona žmoniškai iškepta. Ant pabaigos atnešė mažytę žalią bananą užsigarduoti. Vyno duoda, kiek nori ir greit atneša. Bet su valgiu tikras vargas šią savaitę ir ateinančią taip būsią.

Mat ir šiemet atvyko karalius su šeimyna į Didžiosios Savaitės iškilmes. Bulių rungtynės per Velykas, o po Velykų—Feria, nelygu kermošius ar paroda Lietuvoje. Visur ir karaliai dalyvauja. Prie to gi Ibero—Amerikinė paroda. Suprantama, jog nevien svetimėšiai turistai, bet ir iš visos Ispanijos svečiai užplūdo neperdidelį Sevilles miestą.

Minėtame gi restaurane, kaip visus stalus ap-
sėdo išimtinai ispanai, tai tokio lermo niekur
nebuvo girdėjus, — net New Yorke Savarineto
restaurane per pietus.

Prie mano stalelio, pasipraęę pirma mano leidi-
mo, atsisėdo portugalų šeima iš Lisbonos — vyras
su pačia ir jų dvi gražios juodakės dukrelės, juo-
dom garbiniuotom kasom dryksančiom per pečius
iš priešakio. Jų tėvas kalbėjo mažumą ir angliškai.
Linksmi kartu papietavome, tartum seni
pažįstami, lengvai apsikeisdami savo nuomonėm
bei kritikom Sevillės adresu, jų tėvui tarpinin-
kaujant. Jie mane atrado begalo laiminga, jog
savo viešbutyje gaunu rytais bei vakarais kavą
su pienu ir dargi pan tostado — padegintą duona.
Kur jie apsistoje toli užmiestyje, vien tik mažu
kambariu visai šeimai turi tenkintis. Nei pus-
ryčių, nei kitokių užkandžių tenais neduoda. Ir
šiandien, girdi, pirmą kartą radę progos restaura-
ne prie stalo atsisėsti ir pavalgyti. Tiek jie pri-
vargę, skundėsi, tokiais nepatogumais, jog tuoj
po Velykų — nelaukę nei Ferios — grįšią atgal
Lisbonon. Atsisveikinom lyg geriausi draugai,
linkėdami vieni kitiems laimingų kelionių, pasise-
kimų. Kokie nuoširdūs žmonės, o inteligentai ir
turtingi — matyt iš visa ko. Tai ne Jiggs'ų tipai.

* * *

Pasidrūtinus daugiausia duonele su vynu ir
šalta zuve — kiti valgiai šalti neskanūs buvo, —
gūrinu ieškoti vežiko, kad parvežtų viešbutin.
Po devynių jau buvo ir begalo privargus jau-
čiausi.

Girdžiu, kur tai žmonės pliauškina, ploja. Sustoju, — vėl pliauškina ir šaukia: „viva el rey viva la reina!“

Kur gi tie karaliai, žvalgaus šaligatvyje, nes nematau nei policijos, nei karaliaus gvardijoje nei šiaip kareivių, nei tinkamo šalies valdovui vežimo?... Paklausiau praeivių.

— Gi ana, girdi, eina greta, — žmogus rodo į juos pirštu.

Ir netrukus būrys su karaliais įsuka gatvelėn, kur aš dairausi vežiko. Eina abu pėsti viduriu gatvės, žmonės, paskui juos sekdami, šaukia vivas tai karaliui, tai karalienei. Iš balkonėlių žiūrovai irgi šaukia vivas ir pliauškina delnais. Insimaišiau ir aš minioje ir lydėjau karalių su jo žmona, šūkaudama jiems vivas kartu su visais.

Stebėjau, kaip arti prie Ispanijos monarkų galima priėti. Vos keli policistai saugoja, kad žmonės karaliams ant kulnų neliptų, ar iš priešakio kelią neužkimštų. Tačiau tos kamšos čia nei nebuvo.

Karalius su karaliene beveik kas metas Didžiojoje Savaitėje pėsti gatvėm viešplanko miestą. Žmonės prie to pripratę ir be stumdymo juos gražiai visur sutinka.

Karalius buvo apsitaišęs karališkai su admiroliška kepure, papuošta didele balta strauso plunksna. Karalienė gi juoduose parėduose su juoda mantilija ant galvos, einanti tarpe dviejų savo damų, atrodo lyg paprasta Ispanijos senora.

Tokiame parėde karalienė Viktorija ir jos dukters atėidavo katedron kartu su karalium klau-

syti iškilmingu mišių Didžiamjame Ketvirtadienyje, Penktadienyje ir Seštadienyje. Atėdavo jie katedron pėsti iš Alcazar rūmų — su puošnia savo gvardija raudonose uniformose.

Juos pasitikdavo pas duris su baltu baldakimu kardinolas, vyskupai, miesto aukščiausi valdininkai ir, kaip visuomet, žmonių būrelis pačioj bažnyčioj. Kardinolui karalius pabučiuodavo žiedą. Bet kitus kokius tai aukštus dvasiškius, pasirėdžiusius raudonai, mačiau bučiuojant karaliui ranką. Visų tų ceremonijų neišpasakosi—užimtų daug laiko.

* * *

Bendrai sakant, stebėdavausi, beradus maža būrelį žmonių katedroje, kardinolui pamaldas belaikant su didžiausia pompa ir šalies valdovams dalyvaujant tose pamaldose. Taip, penktadienį įėjau katedron, dairausi,—rodos tuščia, tik vidury šventynės abiem šonais didžiųjų altorių žmonių būreliai stovi ar klūpo. Apeizvalgius, atsiklaupiau vienoj didelėj koplyčioj, kur pamačiau žvakes žibinant ir keletą besimeldžiančių moterų. Maniau čia bus mišios. Bet girdžiu lyg iš kažin kokio tolio ateina balsai, — gieda kur nors. Nekreipdama domės, nes maniau gal tai gatvėje kokie giesmininkai psalmes niūniuoja, atsisėdau kedelėn ir laukiu pamaldų. Vėl girdžiu chora,—tarsi kur tai toli.

Nusibodus laukti mišių koplyčioje —(koplyčia, kaip šv. Pranciškaus bažnyčia New Yorke, o ji pačioj katedroj), — einu aplinkui milžiniškos

šventynės altorius, kaip ir kiti įvairūs turistai. Sustoju vidury, kur daugiau žmonių pastebėjau.

Ziūriu, pas altorių daugybė vyskupų ir pats kardinolas soste. Žemiau jo sosto — dviejose raudono pliušo nepretencijonalėse kedėse sėdi karalius ir karalienė. Toliau truputį nuo jų aplinkuj altorių pliušinės kedės užimtos dvasiškių, infantų, karalienės damų, aukštų valdininkų, generolų, etc. Jau kokia valanda kaip pamaldos čia buvo laikomos, o daugelis katedroje, kaip ir aš pati, nežinojom, kas joje dedasi. Tie balsai, kuriuos girdėjau koplyčioje, tai buvo mažų vaikų puikiai išlavintas choras.

Po Mišių, pernešant Svenčiausią karstan, dvasiškiei, karalius, karalienė su savo entourage, aukščiausi puikiose uniformose miesto valdininkai bei karaliaus gvardija ir mažų vaikų choras teėjo procesijoje. Žmonės vien žiūrovais bebuvo.

Po visų ceremonijų karaliai, vadovaujami dvasiškijos bei gvardijos, išėjo per kraštutines šv. Kristopo duris priešais Kristopo Kolumbo milžinišką paminklą argu karstą.

Per tas duris šiaip žmonės nevaikščioja. Vos spėjo karalių išlydėt iš bažnyčios, tos durys tuoj uždaroma ir užrakinama. Per tas jau duris karaliai katedron ir įeina. Kaip veik jie su dvasiškiais užima savo vietas pas altorių, vėl Kolumbo duris užrakinama. Kitos visos durys šventynėje būna atdaros per dieną. Stebėtiniausia man atrodė, jog po tokių ilgų pamaldų karaliaus šeimyna pėsti parėjo iš katedros savo Alcazar'an, nors ir netoli. Tokios demokratijos valdovų sferose nemačiau nei demokratiškiausioj Amerikoj...

Pas katedrą lauke visuomet karalių pasitinka žmonių būriai, šūkaudami „viva el rey, viva la reina“. Karalienė atsako jiems graciosiškais galvos linkčiojimais su malonia, prielankiausia šypsena. Karalius gi — karališkai, pridėdamas dešinę ranką prie kepurės. Jis dar su savo charakteringa karaliaus Aifonso šypsena nusviedžia ir kaikoki savo charakteringą sąmojų. Minia juokiasi, pliauškina dar garsiau ir gausiau. Ir taip arti žmonės savo karalius apjuosia! Nei už virvių, nei už tvorų — čia jau apspitę, pagarbos atstume lydi karališką šeimą ligi pat Alcazar'o, linkamai klegėdami, tarsi šiaip koki žymų, brangų savo svečia susilauke. Lietuvoje nemačiau nei ministerius bent panašiam artume tarp šiaip sau žmonių, ne didikų.

Didžiojo Penktadienio procesijos vakare buvo iškilmingiausios. Pats karalius su žmona ir vieais didikais bei puošnia armija jose dalyvavo. Jos tęsėsi iki 2-rai valandai nakties. Tačiau minia po senovės triukšmavo, tik dar garsiau kaip kitais vakarais. Bet protarpiais buvo girdėt iš tos minios ir liūdnes, meliodingos giesmės nukankinto Kristaus garbei.

* * *

Buvau pradėjęs rašyti išpūdžius, bet išėina lyg išspausta — nesisėka. Aplankiau Alcazar'ą ir jo sodus, kokių nei sapne nesapnavau.

Alcazarą šiemet paliko atdaras publikai, ir karaliams jame begyvenant. Toks karaliaus Aifonso buvęs noras (kai kas sako — fantazija), taip

Jis ir įsakė. Nusipirkus bilietą rūmo biūre, einu per Alcazaro kiemą ieškoti įeigos sodan. Kieme stovi keli puikus automobiliai ir keletas sargybinių uniformose stovi ar vaikščioja tolokai nuo viens kito. Svaistosi ir apie tuzinas turistų, — visi laukia žingeidžiai, — kas važiuos? Netrukus iš rūmų išeina jaunas karininko uniformoje karaliaus vyriausias sūnus — tikras tėvo atvaizdas, taip į jį panašus. Karaliūną lydi senas generolas, jo dėdė. Abu greit isėdo automobilin ir nuvažavo, kariškai saliotuodami žiūrovams — nedaugiuui tame kieme mums turistams ir sargybai. Už valandėlės iš rūmų pasirodė karaliaus dukters ir karalienė su kokia tai dama. Visos juodai ir juodom mantilijom ant galvos apsitiesiusios. Mat visa Ispanijos karaliaus šeima dar gėlavą tebenešioja su karalienės Kristinos — Alfonso motinos mirties. Tos didės pontos, susėdę be didelių ceremonijų joms paruoštan automobilin, irgi nuvažavo. Buvo tai antra valanda po pietų, tai turbūt jie grynu oru pakvėpuotti išvažiavo po ilgą katedroje pamaldų tą dieną. —

Ir vėl nerandu žodžių išreikšti savo nuostebą. Cia karalaitis, čia karalienė su dūkroms. Mes gi stovime jų rūmo kieme, arti jų vežimų ir nieks mus iš čia negainioja ar nors pamoja toliau pasitraukti! Karalienė Viktorija dar mus savo malonia šypsena aptakė, išvažiuodama, — tarsi čia mes — pašaliečiai būtume šeimnininkai, o ji tik svečias. Vienos keistenybės, Kunigėli, toje Ispanijoje. Man atvykusiai iš demokratinės respublikos ir neperseniai gyvenusiai savo respub-

likinėje tėvynėje, toks Ispanijos valdovų žmoniškumas tiesiog nesuprantamas — lyg sapnas. Juk, ar išdrįstų kas nors pašalinis mūsų gimtinėje, kad ir netyčia užklysti prezidento sodelin?... Ka čia daug ir kalbėti. Rodos, nemiegodama vaikščioju po tą Sevilla, o vis abejoju, ar iš tikrųjų tik nesapnuoju.

Insile dau kokiis tai artistiniais, romantiniais laiptų laiptais į Alcazaro sodą. Fontanos tryška, ežerai, ežerėliai su lazuliuotais dugnais bei kraštais, nematytos gėlės, neregėti medžiai apsvynioję žydinčiom radastom iki pat viršūnių. Tos radastos išsikeroję po šakas ir nusidriekę vainikais, girlandomis žemyn. Beveik visos palmės taip apsikaisę žydinčiom radastom įvairiausių spalvų. Kas žingsnis, kas žvilgsis — nauji gamtos bei žmogaus rankų stebūklai. Medžiai pilni čiulbančių paukštelių.

Apelsinų medžiai pilni kvepiančių žiedų ir nunokusių vaisių. Pamaniau gal tyčia — nūnai parodos metui — tie medžiai iškaišyti išnokusiais savo rūšies vaisiais, kuomet dar tik žydėjimo sezonas. Ne, tai tyčia palikti nuo pernai apelsinai — sodų puošimui. Valgyt jie netinka — prarūge, bet ant medžių, ypač tarpe žiedų gražiai atrodo.

Tokių medžių mačiau pilna Katedros garsųj Apelsinų Patio. Verbų šventėje. Kiti aukšti medžiai tarsi vienas didžiausias bukietas raudonu žiedu. Eukaliptai, cipriai, daktilių palmės, pipirų medžiai (na, ir atsidūriau, kur pipirai auga...) puošiausios magnolijos, pušys, eglės

įvairiausių rūšių — baltos, geltonos bei ružavos akacijos, kaktusų kaktusai, — kas ir išskaitliuos tuos keisčių keisčiausius augalus, gėlynus ir visas kitas to sodo grožybes!

O dar tie mauriški suolai, suoleliai, įvairiausių spalvų lazuliais išnarginti, tarpe gėlynų, žaliu mynu, palei šniokščiančius fontanus, — rodos vaikščioji it Jieva po rojų ar vien tik sapnuoji.

Marijos de Padilla — don Pedro pačios gražuolės maudynė — didelis purcelėnuoiais kraštais ir dugnu prūdas nūnai vien vandenines lelijas temaudo ir visų akis vilioja į save.

Netoliese — Karolio V. paviljonas, apsiaustas žydinčiais pomarančiais. Klek jau amžių jis čia stovi rodos, saugodamas savo senose bet puošniose sienose praeities paslaptis! Visą suglaudus krūvon, ką pastebėjau Alcazaro soduose, verta buvo Sevilien atvikti, kad ir vien tik tuos sodus pamačius.

Bevaikščiodama po karališkus sodus, pusėtinai privargau saulės kaitroje. Tačiau, neuorėjau grįžti viešbutin, neaplankius paties Alcazaro. Jojo struktūra mauriško stiliaus, visai panaši, sakoma į buvusį maurišku karalių rūmą, ant kurio griuvėsių dabartinis Alcazaras stovi. Rūnai pralėta restauruoti keturioliktame šimtmetyje Pedro žiauriojo rūpestingumu. Po to Juan'as II darstatė to triobesio dalį, kuriame Izabellė Katalikė išstatė karališkąją koplyčią ir eilę kambarių antrame aukšte. Vėliaus Karolis V. apsigyvenęs Alcazare ir čia apsivedęs su gražiąja Portugalijos Izabelle, nemaža prisidėjo prie

rūmų pagražinimo. Puošniausiame Ambasadorių salone (Salon de Embajadores) įvykę tos jungtuvės. Tasai salionas su mauriškom mozaikomis, freskais, murmulo mezginiais, kandeliabrais — tikrai vertas karališkų vestuvių.

Patios'ai su fontanėmis, gėlėmis, įvairiausiai mauriškais marginiais, rodom, vienas už kitą gražesnis. Kelis jų perėjau, apžvalgiau. Sugrižti atgal, tarsi vėl ką tai naujo juose matai. Žiūrėk nežiūrėjęs, o tu visų gražnos margumynų neatsiminsi — netelpa vaizduotėje. Kai kas tvirtina Patio de la Monteria esant gražiausiu.

Rasi tas patio delto labiau patraukia į save turistų dėmę, kad su juo surištas padavimas, — būk tai Pedro žiaurusis nužudęs čia savo pusbrolių Don Fabrique'ą, Santiago didį meistrą. Patio de las Doncellas, Patio de las Munecas tiek jau turi žavėjančio grožio, kaip ir Salon de Carlos Quinto, Salon de Embajadores ir visa kitkas šituose fantaziniai — pasakiškuose karalių rūmuose.

Mačiau Katedroje Didį Penktadienį visą karaliaus šeimyną — visai arti — pirmoj eilėj palei jų altorių buvau. Procesijoje, Kristų į karstą lydint, ėjo vien karalius, karalienė, visi infantai, dviriskiai kunigaikščiai, generolai, miesto vyriausybė ir visi aukščiausi dvasiškiai, taipgi karaliaus gvardija; žmonės vien buvo žiūrovais.

Didžiojo Ketvirtadienio vakare aš įsimačiau į būrį žmonių, sekančių paskui karalių ir karalienę. Monarkai dalyvavo pėsti procesijoje, paskui pėsti vaikščiojo gatvėmis jau be jokios savo gvardijos eskorto. Aš ir buvau tik už jų pečių.

Siandien nuvažiavau su kelioms moterims iš šio viešbučio parodos pamatyt. Mačiau, taip sakant, tik paviršutiniai, nes ne vienos dienos apžvalga. Be to, su būriu vis taip išeina. Atsilieka, pasimeta ir vieton parodą apžiūrinėt, gaudai savo kompanija.

Pavargę, paskui nuėjome restauraną—dar net prieš valgio valandą, kad pritiltume. Išsėdėjome tenais tris valandas. Viskas pusžalia, nedavirta ar šalta. Lauki, lauki, nesulauki, kol kita valgi atneša. Po trijų aš jau nelaukiau to užkandžio pabaigos. Atsiprašiau kompaniją ir išėjau. Saulė plikyte plikina, nėra nei vežiko nei automobilio — visi užimti.

Ilgai ilgai paklaidžiojus po parodos sodus pilnus rožių, palmų, apelsinų, aplipusių vaisiais nuopraeito rudens, fantastiškiausių fontanų, trobesių paviljonų, tiltelių etc., nuvažiavau į kelias bažnyčias palankyti Kristaus karstų. Kur neužeini — pilna žmonių randi. Daugiausiai ispanai meldžiasi būreliais,—po kelis, greta suklaupę, kalba bendrai maldas. Vieni kalba, kiti grupelėje atsakinėja. Taip jie kalba ražančių, litanijas ir apeina stacijas. Tačiau kitiems maldininkams jie nekliudomelstis — taip tyliai, — tik jų grupei girdint

sau bendrai meldžiasi. Ateina kariuomenės dalys. Jie pasimeldžia stovėdami koki pusvalandį. Atmaršuoja pas bažnyčios duris kitas būrys ir tuč tuojaus iš bažnyčios išeina jau pasimelde kariškiai su savo apicieras, o įeina nauji. Ir taip nuolatos.

Kiek gėlių, kiek puošos sudėta apie Kristaus karstą auksu žėrinčiose bažnyčiose! Rodos Sevilės parapijos šiais papuošalais stengiasi viena kitą pralenkti. Bet gėlėms Seville begalo turtinga.

Katedroje karstas užvis brangiausiai įrengtas. Keliais aukštais gėlės bei auksuotos gražylos jį puošia. Čia žmonių mažiau kaip kitose bažnyčiose. Turistai, kaip visuomet, vaikščioja, iškėlę galvas, studijuodami arkitektūrą, begraibydami žineles iš turizmo vadovėlių. Ir jei Katedroje, net karaliams atėjus į pamaldas, mažai žmonių susirenka, anaipol nereiškia jų tikybinį atšalimą. Sevilliečiai turi tokią daugybę puikiausių bažnyčių, kur jie ramiai gali melstis. Ir visos tos bažnyčios būna pilnos šventadieniais per pamaldas. Katedrą, matomai, jie palieka turistams apžvalgioti.

Pasivaikščiojus po milžinišką parodą, kurią šiandien nepajėgiu aprašyti, aplankius keletą bažnyčių, pasigavau taxiauto ir liepiau parvežti viešbutin Triana. Toliau jau būčiau nepajėgus vaikščioti.

Sugrįžus po keturių išsitiesiau lovelėn ir tuoj užmigau. Pabudau iš sapno šlapia, lyg išmaudyta. Vakare atėjus tarnaitėi sutvarkyt kambarį, mat tokia daugybė žmonių, jog nespėja laiku nei kambarių apruošti — išėjau vėl miestan.

Jau buvo visai nejaukiai vėsu. Kaikurios moters ir kailinius dėvėjo.

Pavaikščiėjau, paklaidžiojau po tas klaidžiu — klaidžiausias mauriškas gatveles, neradus vietos niekur užsikąsti, grįžau viešbutin. Pakeičiui nusipirkau pomarančių vakarienei. Atnešė ir kavos puodelį — šalta, bet alkanam viskas gera.

O taip norėjau nors prieš atsigulant ko karšto išsigerti.

Ši ryta aš dar buvau laiminga, kad anksčiau pusryčių paskambinau — kava atnešti, tad gavau prie kavos ir pieno. Kitiems neišteko. Jau kelinta diena prisieina užkandžiais viešbutyje iš savo maišelio misti. Dabar neturiu nei energijos ieškoti mieste valgyklos — vien vargas ir laiko gaišėtis. Jei įtelpi restoranan, sėdėk po tris—keturias valandas ir ką gausi — atliešta atskiesta, šalta.

Sevilles miestas tiesiog neprisiruošęs tokia daugybę žmonių priimti ir, jei ne patalpinti, tai nors išmaitinti. Štai pirmos klasės šiandien restorane, kuriu nuėjome su viešbučio kortomis — rekomendacijomis... Mes valgome, o aplink mus žmonių — stačių ratas laukia, kada galios atitrauksime ir užleisime jiems vietas.

Ir taip, veni sėdi, belaukdami valgio keleta valandų prie stalų, o kiti po keletą valandų laukia stalų. Kai atsisės, vėl turės laukti ilgas valandas.

Kokia laiko gaišėtis žmonėms iš kitur atvykusiems ir norintiems ką dangiausia per tas dvi savaitis pamatyti! Kitą savaitę čia Feria — Kermišius — tai ir antroji tokia bus kaip ir šita.

Per Velykas bulių rungtyinės. Nenoriu jų matyt, nes po kelis bulius užmuša po žiūrojų akių. Bet Jūs patarėt, tad prašiau, kad nupirktų bilieta.

Tas kosulys naktimis neduoda gerai pasilsėt ir dar labiau jėgas nusilpnina. Dieną reikia viską nors naujo pamatyti, o sveikai pasistiprint nėr kaip. Be jėgų — ką gali nuveikti! Nėr kaip rašyti įspūdžiai. Reikia pagalvoti ir apdirbti sakiniai. O čia, parėjęs viešbutin, tik išsitiesti pajėgi. Vakaris, nors kaip kada būtų galima padirbėti, bet šviesa vos spingsi, o nuo saulės akys baisiai įvaržsta. Balta visais kraštais, šviesiai pilkas brukas ir saulė aštri, bloga akims.

Sevilleje greit bus per karšta ilgiau užtrukti, — užteks tų ekskursijų šiuo mano atsilankymu. Daug gali pamatyti, bet prie įvairių sezono nepatogumų maža naudos iš pamatymo.

Siandien apipiete, eidama namo iš Katedros, juokingą vaizdelį mačiau San Fernando Plazoje. Tas plečius argu aiškė aukštom plačiom palmėm apjuostas, o po jom suolai. Viduryje plazos — puošni didelė San Fernando stovyla ant aukštos akmeninės plačios papėdės su fontanais. Ant tos papėdės kraštų, nelygu suolų, visuomet giedriose dienose žmonės sueėdę fildosi saulės spinduliuose. Aplinkui San Fernando Plaza — gražus triobėsiai, keli brangiausių viešbučių ir puikus Telegrafų — Telefonų namas, taipgi Amerikos konsulatas. Judėjimas čia visuomet gyviausias, o ypač šiuo laiku

pašaliečių turistų be skaičiaus vaikščioja. Ir štai, ant San Fernando stovylos laiptų tūlas senor'as, gražiai apsirėdęs, nusiima batus ir kojines prie visų akių, išsidulkina avalinę, apsišluošto kojas ir vėl apsiauna. Na, kaip sau norite, Kunigėli, tokių keistenybių ir niekur lig šiol dar nebuvau mačius. Indomiausia, jog nieks čia publikoje nersistebi iš tokio viešo tualetu.

Na, užteks šiuo tarpu. Kaip Jūsų sveikata ir kaip gyvuojate?

Viso geriausio.

1083460

